Ginkim kalbą, žemę, jos būdą!
Stokim į darbą kaip milžinai!
Laimina Dievas sėjamą grūdą,
Laimina veislų: gema šimtai.

Maironis

GARSAS

Second-Class postage paid at Brooklyn, N. Y., Post Office

Nors mūsų, vyrai, nedaugel yra,
Tačiau tvirti mes, jei riš vienybė,
Į darbą stokim vyras į vyrą,
Sujungtos rankos suteiks stiprybę.

Maironis

Nr. 3 | KOVAS — MARCH, 1983 | Vol. 66

PASIDAIRIUS PAS SAVE IR KITUR

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI J.A. KONGRESE

Ir šiemet J.V. Kongreso abeji rūmai — Senatas ir Atstovų Rūmai paminėjo Vasario 16-ąją, paskirdami tam tikslui numatytą laiką.

Senate Lietuvos atsisteigimo 65 metų sukaktis paminėta tą pačią dieną — Vasario 16-ąją. Minėjimas praėjo senatoriaus Charles Percy, respublikono iš Illinojaus, užsienio komisijos pirmininko, vadovybėje. Be jo, tą dieną savo pareiškimus padarė dar devyni senatoriai.

Atstovų Rūmai Lietuvos šventę minėjo vasario 17 dieną. Pagal susitarimą su Atstovų Rūmų pirmininku, tos dienos posėdžio maldos žodį pasakė kun. Antanas Zakarauskas, Chicagos lietuvių Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos klebonas. Prašydamas Dievą palaimos Amerikai, kun. Zakarauskas sakė: "Viešpatie, šiandien mes taip pat maldaujame laisvės Lietuvai ir visoms tautoms, kurios yra priespaudos aukos".

Minėjimui Atstovų Rūmuose vadovavo kongresmanas Frank Annunzio, demokratas iš Chicagos. Jis pasakė kiek ilgesnę kalbą, suminėdamas svarbesnius faktus iš Lietuvos istorijos, 1940 metų okupacijos aplinkybes, pagrindinių žmogaus teisių laužymus Lietuvoje, Amerikos pastovią prievartinio Baltijos valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimo politiką. Iš viso tą dieną Atstovų Rūmų posėdyje Lietuvai buvo skirta visa valanda, o be to, dar buvo leista kongresmanams ir už jo ribų padaryti savo pareiškimus, kurie visi įtraukti į oficialius užrašus — Congressional Record. Iš viso iki vasario 24-tos dienos apie Lietuvą jos laisvės šventės minėjimo proga J.V. Kongrese ilgesnius ar trumpesnius pareiškimus padarė apie 70 kongresmanų ir 16 senatorių. Kalbėjusių ir pareiškimus dariusių Kongreso narių tarpe buvo ir tokių, kurie atstovauja valstijoms, neturinčioms gausesnio lietuvių skaičiaus.

Vasario 16-osios Kongrese minėjimu rūpinosi Amerikos lietuvių taryba (Altas). Jos valdyba kasmet atsiunčia į Washingtoną ir savo delegaciją, aplankančią senatorių ir kongresmanų įstaigas, valstybės departamentą, "Amerikos balso" lietuvišką skyrių ir kitas institucijas. Prie chicagiečių buvo prisijungę ir keletas Washingtono lietuvių, veikiančių įvairiose organizacijose. Vasario 16-tą dieną delegacijai vadovavo dr. L. Kriaučeliūnas, Alto vicepirmininkas, Alte atstovaująs Lietuvos vyčiams. Antrą dieną delegacijai vadovavo adv. Al. Rimas Domanskis, mūsų Susivienijimo narys, Alte atstovaująs A.L. Katalikų federacijai. Chicagiečių grupėje dar buvo kun. Ant. Zakarauskas, Jolanta Kriaučeliūnaitė ir stud. Ramunė Tričytė. L. Bendruomenės valdyba buvo taip pat prašiusi kongresmanus vasario 16-tą atsiminti Lietuvą.

Labai reikšminga, kad vasario 16 dieną Baltuosiuose Rūmuose **prez. Ronald Reagan įvykdė Kongreso nutarimą,** prašantį prezidentą paskelbti 1983 m. vasario 16-tąją Lietuvos Nepriklausomybės Diena. **Prezidentas tą dieną pasirašė tuo reikalu proklamaciją, kuri yra įtraukta į oficialius valdinius dokumentus.** Šio dokumento nuorašai yra išsiuntinėti ir lietuvių organizacijų vadovybėms.

KITA 65 METŲ SUKAKTIS

Minėdami Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 65 metų sukaktį, negalime užmiršti ir kito įžymaus įvykio — **Amerikos lietuvių seimo,** įvykusio New Yorke taip pat prieš 65 metus.

Pirmojo pasaulinio karo metais Amerikos lietuviai dar labai anksti suskato rūpintis savo tėvyne Lietuva, atsidūrusia Rusijos ir Vokietijos kautynių ugnyje. Telkta parama nukentėjusiems nuo karo, bet taip pat stota į darbą ir už valstybingumo atgavimą. Negalint surasti bendro darbo galimybių, veikta atskirai sroviniu pagrindu susijungus. Katalikai buvo sudarę Amerikos lietuvių tarybą, tautininkai — Amerikos lietuvių tautinę tarybą, o socialistai veikė savo ruožtu.

1918 metų sausio 8 dieną tuometiniam prezidentui Woodrowui Wilsonui paskelbus vadinamus 14 punktų, kuriuose buvo pasisakyta ir už tautų laisvo apsisprendimo teisę, Amerikos lietuvių organizaciniai centrai pajudėjo, stengdamiesi panaudoti Wilsono "punktus" jau Lietuvos atžvilgiu. Tiesa, Wilsonas neminėjo Lietuvos vardo, bet jau pats Amerikos prezidento žodis apie laisvo tautų apsisprendimo teisę buvo įkvėpiantis ir daug žadantis mostas veiklai.

Washingtone veikęs katalikų įsteigtas Informacijos biuras tuojau siūlė šaukti visuotinį Amerikos lietuvių suvažiavimą-seimą. Pasiūlymas perduotas tautininkams ir socialistams. Tautininkai pritarė, o socialistai neskubėjo su atsakymu, tačiau jų spauda pasisakė neigiamai, ragindama visuomenę tokiame seime nedalyvauti. Seimo rengimo komitetą sudarė abiejų tarybų (katalikų ir tautininkų) atstovai. Entuziazmo netrūko. Visuomenė gyvai atsiliepė į kvietimą dalyvauti seime, kurs turėjo pasisakyti Lietuvos laisvės klausimu. Seimo rengėjai pasirinko New Yorko miestą. Posėdžiams paimta milžiniškos Madison Square patalpos. Ten ir įvyko Amerikos lietuvių seimas, prasidėjęs 1918 m. kovo 13 d.

Atstovų nuo įvairių organizacijų atkeliavo 1,101. Daugiausia jų buvo iš Pennsylvanijos valstijos — 258, kiti atstovai, pagal skaičių, buvo atvykę iš Connecticut valst. — 184, New Yorko valst. — 175, Massachusetts — 155, New Jersey — 119, Illinois — 109, Maryland — 48, Ohio — 24, Michigan ir Wisconsin — po 7, Indiana — 6, Washington, D.C., New Hampshire ir Rhode Island — po 3.

Seimo rengimo komisijai vadovavo Julius Kaupas, tuometinis GARSO redaktorius. Seimo pirmininku išrinktas Jonas K. Milius, L. Katalikų Susivienijimo veikėjas. Rezoliucijų komisijoje daug veikė Kazys Pakštas, tada dalyvavęs Lietuvos vyčių ir L. K. Federacijos vadovybėse. Seimo sekretoriate reiškėsi Leonardas Šimutis, vėliau mūsų Susivienijimo ilgametis pirmininkas.

1918 m. seimo dalyviai, nors posėdžiavę jau kovo mėnesio viduryje, nežinojo, kad visu mėnesiu anksčiau Lietuvos Taryba jau buvo paskelbusi Lietuvos nepriklausomybės atsteigimo aktą. Pati svarbiausia seimo rezoliucija **reikalavo Lietuvai nepriklausomybės** ir pabrėžė Amerikos lietuvių nusistatymą, kad pokarinė Taikos konferencija garantuotų Lietuvos nepriklausomybę. **Atskiru nutarimu kreiptasi į prezidentą Wilsoną, padėkojant jam už gynimą mažų tautų teisių ir prašant jo paramos Lietuvai.** Pasmerktas Vokietijos imperializmas. Pasižadėta remti Amerikos karines pastangas baigiant karą su Vokietija.

Lietuvos nepriklausomybės šventės minėjime vasario 20 Kultūros Židinyje rengėjai, svečiai, įvairių įstaigų atstovai, atnešę tos šventės išleistas proklamacijas. Iš k. — P. Wytenus, John E. Nicas — New Yorko valstybės vicegubernatoriaus asistentas, atnešęs gubernatoriaus Mario Cuomo proklamaciją, Ms. Z. Mucha — senatoriaus Alfonse D'Amato talkininkė, Lietuvos gen. konsulas A. Simutis, Altos pirmininkas A. Marcelynas, New Yorko miesto tarybos narys Walter Ward, atnešęs tarybos rezoliuciją,dr. K. Valiūnas, kovojančio Afganistano atstovas Habib Magar, LB New Yorko apygardos pirmininkas A. Vakselis, N.Y. senatorius Martin J. Knorr, atnešęs senato proklamaciją, Frederick Schmidt, New Yorko valstybės assemblyman, su jungtine legislatūros rezoliucija, paskaitininkas kun.dr. J. Prunskis ir programai vadovavęs prof. dr. R. Vaičaitis. Nuotr. L. Tamošaičio

Lietuvos nepriklausomybės šventę minint Atstovų rūmuose Washingtone vasario 17. Iš k. Atstovų rūmų kapelionas kun. James D. Ford, Atstovų rūmų pirmininko pavaduotojas James Wright, maldą už Lietuvą kalbėjęs kun. Antanas Zakarauskas ir minėjimą globojęs kongresm. Frank Annunzio

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA INFORMUOJA

Jungtinio Amerikos Pabaltiečių Komiteto posėdis

Washingtone vasario 6 buvo susirinkęs į savo metinį posėdį Jungtinis Amerikos Pabaltiečių Komitetas, susidedąs iš Amerikos Lietuvių Tarybos, Amerikos Latvių Draugijos ir Amerikos Estų Tarybos atstovų.

Amerikos lietuviam atstovavo Alto pirm. dr. Kazys Šidlauskas ir Alto įgaliotiniai Washingtone dr. Jonas Genys ir Milda Vaivadienė. Latvių atstovais buvo Amerikos Latvių Draugijos pirm. Janis Riekstins, Gunars Meierovics ir dr. Olgerts Pavlovskis, o Amerikos estam atstovavo Maido Kari. Dalyvavo ir Komiteto reikalų vedėja Anita Bedelis.

Posėdy buvo priimtos praeitų metų atliktų darbų ir finansinės apyskaitos, šių metų biudžetas bei apsvarstyta Komiteto veiklos programa šiem metam.

Iš pačių aktualiausių šiem metam numatytų reikalų tenka paminėti JAV-bių kongrese planuojamą akciją, kad po priimtos Europos parlamento rezoliucijos dėl Pabaltijo valstybių padėties panašų žingsnį padarytų ir JAV-bių kongresas. Be to, buvo kalbėta apie "Freedom Federation", Pabaltiečių Komiteto inkorporavimo reikalą, Kongreso Ad Hoc Komiteto Baltijos valstybėm ir Ukrainai stiprinimą ir sutarta tęsti vasaros internų programą.

Šiem metam Komiteto pirmininko pareigas iš Amerikos latvių atstovo Janis Riekstins perėmė lietuvių atstovas dr. Kazys Šidlauskas, o eiliniam Komiteto posėdžiam pirmininkaus dr. Jonas Genys arba Milda Vaivadienė.

Vasaros darbas studentui

Jungtiniame Pabaltiečių Komitete vasarą bus priimta interno darbam po vieną iš lietuvių, latvių ir estų tautybės studentų. Atlyginimas $1,500 ir kelionės išlaidos. Norintieji šią tarnybą gauti lietuviai kreipiasi į Amerikos Lietuvių Tarybą, 2606 W. 63rd St., Chicago, IL 60629, tel. 312 778-6900. Kandidatas turi mokėti lietuvių ir anglų kalbas, ne jaunesnis kaip 18 m., JAV pilietis, Washingtone turi mėti galimybę naudotis automobiliu. Pirmenybė tiem, kurių studijų pagrinde politiniai mokslai, žurnalistika, Pabaltijo valstybių ar Sovietijos studijos, istorija ir sociologija. Prašymą šiai tarnybai gauti reikia atsiųsti į Altą iki kovo 15.

Padėka Washingtono žmonėm

JAV kongresmanam ir senatoriam, kurie parodė ypatingo prielankumo Lietuvai, pravesdami Lietuvos Nepriklausomybės dienos rezoliuciją, Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Šidlauskas išsiuntė padėkos raštus.

Lietuviai susitiko buv. prezidentą G. Fordą

Amerikos Lietuvių Tarybos atstovas Washingtone dr. Jonas Genys ir Detroito Lietuvių Tarybos pirmininkas adv. Raymondas Sakis vasario 10 turėjo oficialų susitikimą su buv. JAV prezidentu Geraldu Fordu Ann Arbor mieste, Michigane. Fordo bibliotekoje, kuri yra Michigano Universitete, prez. Fordas priėmė Jungtinio Pabaltiečių Komiteto "Baltic Freedom Award". Toks atžymėjimas buvo įteiktas jau septyniem Amerikos žymiem žmonėm, kurie padėjo kelti Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvės reikalą.

Atžymėjimo įteikimo iškilmėse Ann Arbor taip pat dalyvavo latvių ir estų atstovai. Buvo kalbėta įvairiais Baltijos kraštų reikalais. Prez. Fordas pareiškė apgailestavimą, kad sovietai nesilaiko Helsinkio susitarimų. Taip pat pareiškė, kad praeityje ir dabar jis rėmė ir teberemia Baltijos žmonių teises į laisvę ir nepriklausomybę. Dr. Genys padėkojo prez. Fordui už jo intervenciją išlaisvinti Simą Kudirką. Čia Fordas priminė, kad jis Kudirkos klausimą iškėlė asmeniškai pačiam Brežnevui, kai buvo jų konferencija Vladisvostoke. Jam esą malonu žinoti, kad šis lietuvis buvo išleistas atvykti į JAV.

Vasario 9-10 Ann Arbore, Fordo bibliotekoj vyko vadinamoji "Domestic Policy Association" konferencija. Čia šalia buv. prez. Fordo dalyvavo buv. prez. Jimmy Carter ir daug kitų žymių Amerikos žmonių. Dr. Genys turėjo progą dalyvauti posėdžių salėje ir sekti abiejų buvusių prezidentų kalbas. Abu rūpinosi Amerikos saugumu ir bedarbių didėjimu. Taip pat abu nusi-

(nukelta į 4 psl.)

Pasveikintas Šventasis Tėvas, pareiškiant jam padėką už rodomą palankumą lietuvių tautai ir pranešant apie Amerikos lietuvių pasisakymą už nepriklausomybę Lietuvai.

Siekdamas vieningos Amerikos lietuvių veiklos, 1918 metų New Yorko seimas kreipėsi į tada veikusias Amerikos lietuvių tarybą ir į Amerikos lietuvių tautinę tarybą, įpareigodamas jas sudaryti Vykdomąjį Komitetą. Seimas praėjo šūkio "Į krūvą visi lietuviai" ženkle. Netrūko jame pasikarščiavimų, įvairių trūkumų, kaip ir kiekviename plačios apimties darbe. Tačiau jo vaisiai buvo apčiuopiami. Už kelerių mėnesių sudarytas Vykdomasis Komitetas dirbo paveikiai.

Iš seimo dalyvių dar yra likęs vienas kitas gyvųjų pasaulyje. Tarp jų yra ir Luiza Jurkienė (Louise Eurkoos), ilgametė Susivienijimo Washingtono kuopos finansų sekretorė. 1918 metų seime Jurkienė (tada Stančaitytė) atstovavo Rochesterio lietuvių parapijos draugijoms.

(Išsamiau apie 1918 metų seimą pasiskaitytina Dr. Antano Kučo veikale "Amerikos lietuvių istorija", kurios paskelbtais duomenimis pasinaudota ir šiame straipsnelyje . Seimo nutarimai ištisai paskelbti Vinco Liulevičiaus veikale "Išeivijos vaidmuo nepriklausomos Lietuvos atkūrimo darbe").

(nukelta į 2 psl.)

SVEIKINAME NAUJUS NARIUS

Bryan Johnson, jaunuolis, — įrašė Florence Stravinsky, 28 kuopos narė.

Carol Beilman, suaugusi, įrašė Leonard Pallis, 222 kuopos narys ir Susivienijimo direktorius.

Keith D. Bergstresser, jaunuolis, Robert F. Smith, jaunuolis, ir Kathleen M. Loscomb, jaunuolė, įrašė George F. Sadauckas, 155 kuopos sekretorius.

Kristina Mannino, jaunuolė, įrašė Bronius Bobelis, 115 ir 135 kuopų sekretorius.

Geraldo DeLacruz, jaunuolis, ir Emmanuel DeLacruz, suaugęs, įrašė Frank J. Katilus, 83 kuopos sekretorius ir Lietuvių Katalikų Susivienijimo centro sekretorius.

GARSAS

Publication No. (USPS 214-320)
Published Monthly except July and August
LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE OF AMERICA
341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207 Tel. 827-1351
Second Class Postage Paid at Brooklyn, N.Y., Post Office
POSTMASTER: Send Change of Address Notice to:
P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa. 18703
Subscription $5.00 per year Advertising Rates on Application
Raštus (straipsnius ir korespondencijas) redakcija talso savo nuožiūra.
Neapsaudintus raštus grąžina tik patiems autoriams prašant.

$5.00 of insurance premium per year is applied to subscription of Garsas

PASIDAIRIUS PAS SAVE IR KITUR

AUŠROS ŠIMTMETIS

Šį kovo mėnesį sueina šimtas metų nuo "Aušros", pirmojo lietuviško laikraščio, pasirodymo. Reikšmingajai prasmingo įvykio sukakčiai pažymėti Pasaulio Lietuvių Bendruomenė 1983 metus paskelbė AUŠROS metais.

Tiksli "Aušros" atspausdinimo data turbūt dar nenustatyta, tačiau be abejonės dr. Jono Basanavičiaus suredaguota "Aušra" pasirodė Ragainėje 1883 m. kovo mėnesį, o balandžio mėnesį pasiekė Didžiąją Lietuvą, siuntinėjama uždarais vokais ir slaptomis pristatyta jos būsimiems platintojams.

Šimtametė sukaktis jau minima Jungtinėse Valstybėse įvairiais lietuvių renginiais. Taip bus per ištisus metus. Dar neaišku, kokia linkme tie minėjimai išsiritulios, bet jau galima manyti, kad jų pagrindiniai tikslai bus: pagerbti "Aušros" pradininkus (J. Basanavičių, J. Mikšą, J. Šliupą, M. Jankų, J. Andziulaitį ir kitus), supažindinti jaunąją kartą su "Aušros" siekimais ir laimėjimais, sustiprinti laisvojo pasaulio lietuvių ryžtą išlaikyti lietuvybę svetur gyvastinga jėga ir suglaudinti visų lietuvių gretas veiksmingose pastangose pagelbėti Lietuvai greičiau susilaukti laisvės ir nepriklausomybės dienų.

Lietuvos sovietinėje spaudoje nelauktina išsamesnių ir objektyvių "Aušros" kilmės ir poveikio tyrinėjimų ir įvertinimų. Neatrodo, kad būtų pasikeitusi ilgalaikė oficiali sovietinė pažiūra, išreikšta "Mažojoje lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje", kuri be jokių sąlygų "Aušrą" vadina buržuaziniu žurnalu, gynusiu lietuviškos buržuazijos interesus, skelbusiu buržuazinę tautinės vienybės idėją, idealizavusiu Lietuvos praeitį . . ., tartum visa tai būtų baisios blogybės. Tiesa, toji sovietinė enciklopedija pripažįsta, kad "Aušra" "lietuvių literatūros raidoje suvaidino reikšmingą vaidmenį". Tačiau būdinga, kad šių metų sausio 27-28 dienomis Vilniuje įvykusiame kultūros darbuotojų suvažiavime nei atsakingi pareigūnai, kurių ten daugiausia ir buvo, nei eiliniai jo dalyviai, nerado reikalo—o gal drąsos — paminėti, kad šiemet yra "Aušros" sukaktuviniai metai, kad "Aušros" pasirodymas buvo svarbus įvykis tautos kultūriniame gyvenime. Juk "Aušra" nebuvo tik politinio pobūdžio laikraštis. Jame teikta daug dėmesio ir lietuvių kultūros reikalams.

Tiesa, minėtame suvažiavime daug kalbėta apie "daugianacionalinę" kultūrą. Rašytojas Juozas Baltušis, šalia smilkalų kompartijos politikai ir sovietinei santvarkai, ragino "įjungti į nūdienį gyvenimą visa, kas geriausio ir brandžiausio sukurta praeityje". Kalbėdamas apie tautos kultūros lobius ir jų kūrėjus, Baltušis nutylėjo Daukanto, Valančiaus, Baranausko, Basanavičiaus, Kudirkos, Vaižganto vardus. Suprantama, jei būtų ištaręs Basanavičiaus vardą, būtų reikėję prisiminti ir "Aušrą" . . . Bet ar galėjo tame suvažiavime būti kitaip, kai privalu elgtis pagal kompartijos nustatytą liniją? . . Pagaliau, suvažiavimą sekė ir stebėjo iš Maskvos atvykęs Sovietų kultūros ministro pavaduotojas Čecharinas, kurs savo kalboje sovietiniams Lietuvos kultūros darbuotojams "perdavė nuoširdžiausius linkėjimus žengiant tolesnio komunistinės kultūros vystymo keliu".

Susidariusią didžiulę tautai skriaudą dėl tylos, nuslėpimo ir istorinės tikrovės iškraipymo bando bent kiek išlyginti Lietuvos pogrindyje pasirodžiusi nauja "Aušra", išėjusi prieš septynerius metus ir tebeeinanti. Pirmame iš naujo atgaivintos "Aušros" numeryje, pasirodžiusiame 1977 m. spalio mėnesį, pasakyta: Aušros programa lieka tokia, kaip ir prieš šimtą metų — parodyti lietuviams praeitį, teisingai įvertinti dabartį ir padėti įsivaizduoti ateities Lietuvą. Leidėjų žodyje jautriai nusiskundžiama, kad "šiandien stengiamasi nutylėti didvyriška Lietuvos praeitis". Mokyklose skiriama mažai vietos senovės Lietuvos istorijai, prieš karą išleisti istorijos vadovėliai naikinami. "Klastojant istorinius faktus, norima apjuodinti Lietuvos praeitį", — sakoma atgaivintos "Aušros" pirmame numeryje.

Vakarų pasaulyje lietuviai, minėdami "Aušros" šimtmetį, tikėkime, neužmirš ir Lietuvos dabartinės "Aušros", kurios jau 32 numeriai yra atsidūrę šiapus. "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika", "Aušra" ir kiti Lietuvos patriotų leidiniai liudija tautos gyvastingumą.

Minėdami šią šimtametę sukaktį, mūsų Susivienijimo nariai turėtų atsiminti, kad už trejų metų ir mūsų organizacija susilauks savo gyvavimo šimto metų. Kažin kiek iš mūsų nors pagalvoja, kas ir kaip darytina, kad mūsų Susivienijimas šviesiau žvelgtų į savo ateitį.

DR. KAZYS BOBELIS — ŠEŠIASDEŠIMTININKAS

Turim naują sukaktuvininką, įsirikiavusį į senatorių amžiaus sulaukusių gretas. Šio kovo mėnesio 4 dieną, šv. Kazimiero šventėje, dr. Kazys Bobelis, mūsų Susivienijimo narys, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas, sulaukė 60 metų.

Dr. Bobelis tęsia įžymiųjų lietuvių gydytojų visuomenės veikėjų tradiciją — neužsidaryti tik savo profesijos drbe, bet ir atitinkamą savo laiko, sugebėjimų ir energijos dalį atiduoti savajai tautai, savo visuomenei. Pavyzdžių praeityje matome gana daug. Prisiminkime tik Basanavičių, Kudirką, Grinių, Šliupą . . . Jungtinėse Valstybėse lietuvių ankstesnės imigracijos gydytojų eilėse taip pat turėjome nemažai visuomenininkų — Klimą, Biežį, Rakauską, Račkų, Krikščiūną, Valibų . . .

Kazys Bobelis mediciną studijavo Kaune ir Vokietijoje. Amerikoje gilino savo specialybę. Ilgiausiai mediciną praktikavo Illinojaus valstijoje. Jau kelinti metai gyvena St. Petersburge, Floridoje, kur jo pacientų nemažą skaičių sudaro ir lietuviai. Visuomeninėje veikloje dr. K. Bobelis dalyvauja nuo studentavimo dienų. Būdamas medicinos studentu, įsijungė į ateitininkų medikų korp. Gają.

Vienuolika metų vadovavo Amerikos Lietuvių Tarybai, atstovaudamas A.L.K. Federacijai. Pasitraukęs iš Alto vadovavimo ryšium su jo persikėlimu iš Chicagos apylinkės į Floridą, dr. Bobelis išrinktas Alto garbės pirmininku. Pirmutinis Alto garbės pirmininkas buvo Leonardas Šimutis, ilgametis mūsų Susivienijimo pirmininkas.

Jau penkti metai dr. K. Bobelis vadovauja Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto valdybai. Eidamas Vliko pirmininko pareigas, dr. K. Bobelis kelis kartus Lietuvos laisvės reikalais lankėsi užsienyje, neaplenkdamas nei tolimosios Australijos. Naujausi dr. Bobelio žygiai buvo Europoje, rūpinantis Baltijos valstybių gynimo rezoliucijos pravedimu Europos parlamente. Kiek anksčiau — energinga veikla Madride, Helsinkio susitarimų peržiūros konferencijoje. Vlike dr. Bobelis atstovauja krikščionims demokratams.

Dr. Kazys Bobelis svarbiajam tautos darbui skiria ne tik daug savo laiko, energijos, sugebėjimų, bet atiduoda ir stambią finansinę duoklę. Kaip pažymima Tautos Fondo apyskaitose, Vliko reikalu atliktose kelionėse susidariusias išlaidas dr. Bobelis padengia savo lėšomis. Taigi dr. Bobelis ne tik tautinės veiklos jam patikėtoje srityje vadovas, bet ir mecenatas.

Sveikinant sukaktuvininką dr. Kazį Bobelį ir jo gausią šeimą, tenka palinkėti gausių Dievo malonių jo profesiniame, asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime.

TV VADOVŲ PAŽIŪROS

Žurnalas "The Public Opinion" paskelbė trijų tyrinėtojų surinktus duomenis apie Amerikos televizijos "elito" nusistatymus socialiniais klausimais. Buvo apklausinėta 104 televizijos stočių savininkų-bendrovių vicepirmininkai, rašytojai, režisieriai ir nepriklausomų gamybos firmų vadovai.

Du trečdaliai jų pasisakė maną, kad televizija turėtų būti pagrindinė jėga socialinei reformai. Beveik visi jie yra baltieji, žymiai liberalesni nei vidutinis amerikietis. 89 procentų jų šeimų metinių pajamų dydis — daugiau negu 100,000 dolerių, 25 nuošimčių — pusė milijono dolerių su viršum.

97 procentai apklaustų "televizininkų" pasisako už moters teisę pasidaryti abortą, 75 procentai mano, kad šalies teisinė santvarka palankauja turtingiesiems. 93 procentai jaunystėje augę religinėje aplinkoje — 59 proc. auklėti žydų religijoje, 25 procentai — protestantiškai ir 12 procentų — katalikiškai. Šiandien iš jų 45 procentai nepriklausą jokiai religinei bendruomenei, 38 procentai save laiko žydais, 12 procentų — protestantais ir 5 procentai — katalikais. Tačiau dabar 96 procentai retai kada atsilanko į pamaldas, arba ir visai jų nelanko, 70 procentų "televizininkų" sako, kad jų tėvai buvę demokratų partijos žmonės.

65 procentų televizijos vadovaujančių asmenų nesutinka su teigimais, kad televizijoje esama perdaug sekso. 60 procentų sutinka, kad televizijos programose esama perdaug smurto.

43 procentai sutaria, kad Amerikos institucijoms reikia visiško pertvarkymo, o 62 nuošimčiai mano, kad dabartinė socialinė sąranga (struktūra) nusvetimina žmones. Televizijos tinklams vadovaujančių nuomone, visuomenės pirmaujančioms grupėms daugiausia įtakos turi informacijos šaltiniai, biznis, valdinės įstaigos ir kariniai sluoksniai. Jų įsitikinimu, įtaka turėtų priklausyti vartotojams, intelektualams, juodiesiems, feministams ir verslo žmonėms (čia nurodyta eile).

j.b.l.

Kryžių kalnas 1982 metais. Vienas keliautojas taip rašė apie Kryžių kalną: "Didžiausią įspūdį padarė apsilankymas Kryžių kalne. Jis tiesiog pražydęs kryžiais. Ant kalno teko būti kažkada anksčiau, tačiau tokios daugybės kryžių tada nebuvo. Pačiame kalno viršuje yra dvi Šv. Marijos statulos." Nuotrauka gauta iš Lietuvių Informacijos Centro Brooklyne.

AR PAKANKAMAI PADEDAM PAVERGTAI SAVO TAUTAI?

Lietuvos atstovo dr. S.A. Bačkio žodis į Lietuvą per Radio Liberty Vasario 16-osios proga

Šiandieną prisimename, kad Lietuvos Taryba, vykdydama lietuvių tautos valią būti laisva ir nepriklausoma, 1918 vasario 16 Vilniuje padarė šį nutarimą: "Lietuvos Taryba, kaip vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo 18-23 d. 1917 metais, skelbia atstatanti nepriklausomą demokratiniais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis".

Tą Aktą 1920 gegužės 15 visais balsais patvirtino laisvai išrinktas Lietuvos Steigiamasis Seimas. Atstatytąją Lietuvos valstybės nepriklausomybę pripažino tarptautinė valstybių bendruomenė ir taip pat Sovietų Rusija, kuri 1920 liepos 12 Maskvoje su Lietuva pasirašyta taikos sutartimi taip užsiangažavo:

— "pripažįsta Lietuvos valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš tokio pripažinimo einančiomis juridinėmis sekmėmis ir gera valia visiems amžiams atsisako nuo visų Rusijos suvereniteto teisių, kurių ji yra turėjusi lietuvių tautos ir jos teritorijos atžvilgiu."

Lietuvos valstybės atsistatymas ir jos įsijungimas į laisvų valstybių bendruomenę yra šiame šimtmetyje reikšmingiausias lietuvių tautai istorinis įvykis. Nepriklausomybės laikotarpis reikšmingas mūsų tautai, nes buvo pasiekti dideli laimėjimai.

Antrojo pasaulinio karo metu Lietuvos valstybė tapo Sovietų Sąjungos ir hitlerinės Vokietijos sąmokslo auka. Sovietų Sąjunga 1940.VI.15 okupavo Lietuvą ir jėga bei klasta rugpjūčio 3 įjungė į Sovietų Sąjungą, sulaužydama visas su Lietuva pasirašytas sutartis ir kitus tarptautinius įsipareigojimus. Tai įvykus, vieninteliais teisėtais Lietuvos valstybės pareigūnais liko jos diplomatiniai atstovai užsieniuose. Jie pateikė protestus prieš lietuvių tautos valios klastojimą vyriausybėms, prie kurių buvo akredituoti, pasmerkė sovietų agresiją prieš Lietuvą ir jos inkorporaciją į Sovietų Sąjungą.

Šiąja proga noriu pridurti, kad Lietuvos Diplomatinė Tarnyba su dideliu pareigingumu nuo 1940 gynė ir gina lietuvių tautos teises ir aspiracijas, sielojasi, kad Lietuvos valstybės de jure egzistavimas būtų išlaikytas ir Lietuvos atstovavimo tęstinumas būtų patikrintas. Tuo reikalu LDT veikja diplomatinėje praktikoje priimta tvarka. Ir dabar tuo klausimu LDT rūpinasi ir yra padariusi žygių, kad Lietuvos atstovavimas JAV-ėse būtų patikrintas.

Tai pažymiu minint Vasario 16-ąją, kada laisvojo pasaulio lietuviai pareiškia, jog lietuvių tauta niekados nesutiks su Lietuvos pavergimu ir kad Vasario 16-osios Aktas yra mūsų tautos apsisprendimas laisvam ir nepriklausomam gyvenimui, nes valstybinė nepriklausomybė yra mūsų tautos gyvybinė sąlyga. Visi gėrimės mūsų tautiečių pavergtoje tėvynėje ryžtingu priešinimusi okupantui, lenkiame galvas, pagerbdami mūsų tautos atgimimo patriarchus, Vasario 16-osios Akto signatarus, žuvusius Lietuvos laisvės kovose, tremtinius kalinius ir kovojančius dėl pagrindinių žmogaus teisių, tikėjimo ir sąžinės laisvės.

Dėkingi esame, kad JAV vyriausybė 1940 liepos 23 pasmerkė nelegalų Sovietų Sąjungos veiksmą. JAV vyriausybės politika nepripažinti prievartinės Lietuvos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą yra tvirtai pakartojama per eilę metų pareiškimais, patvirtinančiais Lietuvos valstybės juridinę egzistenciją. Tą Amerikos politiką remia JAV kongresas stipriomis rezoliucijomis, patvirtinančiomis amerikiečių solidarumą su mūsų tautinėmis aspiracijomis.

Ta prasme paminėtina JAV atstovų rūmuose š.m. vasario 2 ir senate vasario 3 priimtoji jungtinė atstovų rūmų 60-oji rezoliucija, kuria nutarta, kad prezidentas paskelbtų proklamaciją, atžyminčią 1983 Vasario 16-ąją "Lietuvos nepriklausomybės diena" ir paskatintų JAV gyventojus švęsti tą dieną atitinkamomis iškilmėmis ir veikla. (JAV prezidentas R. Reagan Lietuvos nepriklausomybės dienos rezoliuciją pasirašė vasario 16.)

Tuo yra atkreipiamas Kremliaus dėmesys į tai, kad visos tautos turi teisę laisvai ir nepriklausomai nuo kitų gyventi, kad laikas neįteisina sovietų okupacijos ir pretenzijų į Lietuvą, primenant Maskvai žmogaus teisių laužymus, žiaurios priespaudos ir gyvenimo kontrolės santvarką Lietuvoje bei Sovietų Sąjungos prasižengimus tarptautiniams įsipareigojimams. Tuo taip pat parodoma Sovietų Sąjungai, kad pasauliui yra žinoma, kaip ji traktuoja lietuvius, kaip jie yra grasinami ir baugínami bei įkalinami, jei nepaklūsta nelegaliems Sovietų žygiams.

Tvirta JAV laikysena yra kitų Vakarų valstybių remiama, nes ne kartą mes patiriame jų pareiškimus, kad jos Baltijos valstybių okupacijos nepripažįsta. Ta prasme reikia paminėti 1983. I.13 Europos Parlamento priimtą Baltijos valstybių klausimu rezoliuciją bei Australijos senate 1982.XII.10 pareikštą pageidavimą, minint Žmogaus teisių pasaulinės deklaracijos sukaktį, kad Australijos vyriausybė paveiktų į JT visumos susirinkimą, jog jis atkreiptų dėmesį į pavergtų pabaltiečių balsą ir pripažintų šių anksčiau buvusių nepriklausomų valstybių teisę laisvai apsispręsti. Visa tai rodo, kad Baltijos valstybių problema yra gyva ir ji nepamirštama.

JAV administracija š.m. vasario 8 paskelbė leidinį apie žmogaus teisių padėtį įvairiose valstybėse. Jame 1045-1048 puslapiuose, skirtuose specialiai Lietuvai, labai tiksliai nurodoma, kokia yra padėtis mūsų tėvynėje žmogaus teisių, religijos, civilinių ir politinių teisių srityse bei iš viso kokia žiauri yra sovietinių įstaigų laikysena ir kontrolė. Tame leidinyje pateikti duomenys apie etninę asimiliaciją, rusinimą, slavų įkurdinimą Lietuvoje patvirtina tai, ką pogrindžio spauda pavergtoje tėvynėje rašo. Cituoju ALMA MATER pirmame numeryje esamą tekstą:

"Sunkus dabar mūsų tautai laikotarpis,gal pats sunkiausias iš visų kada nors buvusių Lietuvos istorijoje. Gresia pavojus **jau visos tautos egzistencijai.** Nors dabar vykdoma ta pati carinės okupacijos politika, bet priemonės yra ne tik žiauresnės, bet žymiai rafinuotesnės."

Toliau ALMA MATER rašoma: "Ar mes pakankamai padedame savo tautai sunkioje priespaudoje visais galimais būdais", kada "daroma viskas, kad dingtų Lietuva ne tik iš pasaulio žemėlapio, bet ir iš pačių lietuvių sąmonės ir širdies", ir kada "tarybinė spauda visokiais būdais stengiasi ištrinti iš tautos atminties Vasario 16 Dienos datą".

Tokiai padėčiai Lietuvoje esant ir žinant, ko mūsų pavergtieji tautiečiai nori, Vasario 16-osios šventė įpareigoja visus išeivius dėti dar daugiau pastangų, kad būtų pasiektas mūsų visų tikslas — Laisva ir Nepriklausoma Lietuva.

LIETUVIAI PASAULYJE

— **"Aušros" šimtmečio sukakties minėjimas** Toronte įvyks balandžio 23 Lietuvių Namų Mindaugo menėje. Paskaitą skaitys prof. A. Klimas iš Rochesterio.

— **Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos suvažiavimas** vyko gruodžio 27 Lietuvių Dienų metu Melbourne. Pagrindinę paskaitą skaitė kun. A. Spurgis, MIC. Perrinkta valdyba, kurią sudaro Valentinas Čižauskas, Halina Statkuvienė, Vida Vaitiekūnienė, Elvyra Šemetienė, Vincas Žemaitis, Juozas Keblys, Juozas Jurgelaitis, Edv. Maganavičius. Federacijos dvasios vadas — kun. Pr. Vaseris.

— **JAV LB Kultūros dailės premija** paskirta dail. Vytautui Ignui. Jaunimo dailės premija paskirta Sofijai Gruzdytei. Vertinimo komisiją sudarė šie dailininkai: T. Beržinskienė, R. Laniauskas, dr. M. Nasvytis, N. Palubinskienė ir J. Pivoriūnas. Premijos bus įteiktos premijų šventėj. Premijų mecenatas — Lietuvių Fondas.

ŠVENTASIS RAŠO APIE ŠVENTĄJĮ

Šv. Robertas Belarminas rašo apie šv. Kazimierą

Šv. Kazimiero gyvenimą pirmiausia aprašė italai. Jo biografas buvo vysk. Zacharijas Ferreri. Popiežius jam įsakė ištirti šventojo gyvenimą ir jį aprašyti. Vyskupas 1521 išleido lotyniškai knygutę "Vita beati Casimiri".

Vėliau ši knygutė buvo kelis kartus perspausdinta, panaudojant ir kitus šv. Kazimiero gyvenimo aprašymus, kurie tuo laiku buvo spausdinti Italijoje.

1620 metais M. Cervini Sienos mieste išleido itališkai parašytą knygutę — "Vita di S. Casimiro". Po poros metų Parmoje pasirodė naujas veikalėlis, kurį parašė Ranunzzio Pico. Autorius keturiais atskirais leidiniais aprašė ir kitų šventųjų gyvenimą.

Kas tas kardinolas šventasis, aprašęs šv. Kazimierą?

Trumpai šv. Kazimiero gyvenimą aprašė ir kitas italas — šv. kardinolas Robertas Bellarmino. Šv. Kazimierą jis duoda kaip pavyzdį katalikams valdovams.

Robertas Bellarmino gimė 1545 Toskanoje, Italijoje. Būdamas 18 metų, įstojo į jėzuitų vienuolyną. Baigęs mokslus, jis buvo profesorius Liuvene 1570-1976, Romos Gregorianumo universitete — 1576-1597. Tas universitetas tada vadinosi Collegium Romanum. Nuo 1592 iki 1597 jis buvo to universiteto rektorius.

1597 jis buvo paskirtas Šv. Sosto teologu, o 1599 pakeltas į kardinolus. Dirbo įvairiose Romos kurijos kongregacijose. Mirė 1621. Palaimintuoju paskelbtas 1923, šventuoju — 1930, o 1931 paskelbtas Bažnyčios daktaru ir Gregorianumo universiteto globėju.

Kovotojas prieš protestantus

Jo teologiniai veikalai yra išleisti šešiuose tomuose. Jie vadinasi "Kontroversijos". Čia poleminiu būdu apginamas katalikų tikėjimas nuo protestantų puolimo. Tokiu būdu jis dėstė savo mokslą jėzuitų universitete. Jo paskaitos buvo pagarsėjusios, tuoj buvo išsiuntinėjamos ir kitiems jėzuitams, kurie turėjo atremti protestantų puolimus.

Jo raštais naudojosi ir Vilniaus jėzuitai, kurie taip pat atkakliai kovojo su protestantų antplūdžiu.

Tapęs kardinolu, jis rašė asketinio ir moralinio turinio traktatus. Tarp jų buvo ir šv. Kazimiero aprašymas. Po jo mirties išleista dar 7 tomai pamokslų ir 2 tomai psalmių komentarų.

Dalyvavo šventojo iškilmėse

1602 Romoje iškilmingai buvo paskelbta, kad šv. Kazimieras leidžiamas viešai garbinti. Robertas Bellarmino buvo šio įvykio liudininkas, savo akimis matęs tas iškilmes, kalbėjęs su prelatu, kuris buvo atvykęs iš Lietuvos šv. Kazimiero kanonizacijos reikalu.

Šv. Kazimiero kanonizacija neoficialiai rūpinosi Vilniaus vyskupas Voina, karalius Zigmantas Vaza ir katedros kapitula. Jėzuitai labiausiai degė šiuo reikalu, nes šv. Kazimieras buvo jaunas, dar karalaitis, puikus pavyzdys patraukti kitus į krikščioniškas dorybes. Jėzuitai ir prisidėjo prie 1604 metų iškilmių, kurios buvo rengiamos šventojo garbei. Prisidėjo su dideliu entuziazmu.

Vilniaus kapitula į Romą pasiuntė prelatą Sventickį su reikiama dokumentaciją apie šventąjį, su prašymais. Vilniaus jėzuitai, aišku, nurodė, kur reikia Romoje kreiptis į įtakingą ir galingą kardinolą, jėzuitą Bellarmino. Šis ir sutvarkė tai, kas Romoje buvo reikalinga. Jis matė atvežtus dokumentus ir jais pasinaudojo, aprašydamas šventojo gyvenimą.

Krikščioniškojo valdovo pareigos

Kardinolas Bellarmino parašė veikalą apie krikščioniškojo valdovo pareigas — De officio Principis Christiani. Veikalas pirmą kartą buvo išleistas Romoje 1619.

Šio veikalo pirmoje dalyje išdėsto valdovo pareigas, antroje dalyje duodami Senojo Testamento valdovų pavyzdžiai, o trečioje dalyje — krikščioniškosios eros šventųjų karalių aprašymai. Šioje vietoje aprašytas ir šv. Kazimieras.

Kardinolas šį veikalą dedikavo Zigmanto Vazos sūnui Vladislovui, kuris buvo laikomas sosto įpėdiniu ir kuris Lietuvą ir Lenkiją valdė 1632-1648.

Veikalo autorius norėjo, kad naujasis valdovas išlaikytų tai, ką sukūrė jo tėvas, sustabdydamas protestantizmą. Autorius norėjo, kad valdovas duotų kilnų karaliaus pavyzdį. Tokius pavyzdžius jis ir surašė. Jais valdovas gali sekti. Tų pavyzdžių tarpe yra ir šv. Kazimieras, tos pačios karališkos giminės sūnus.

Šv. Kazimiero biografija aprašyta trumpai. Šis aprašymas yra lyg asketinio gyvenimo vadovėlis, kur išryškintos šventojo heroiškos dorybės.

Pradžioje nurodo šventojo kilmę, veda ją net iš Gedimino. Rašo apie jo auklėjimą, pamaldumą, dvasinio gyvenimo meilę. Šį jaunuolį dažniau buvo galima rasti bažnyčioje negu karaliaus dvare. Nurodo šventojo vartotas asketines priemones — meldžiasi prie uždarų bažnyčios durų, miega ant grindų, vengia karališko dvaro tuštumo, ypač garbina Mariją ir skaistybę.

Aprašo ir šventojo įtaką karaliaus dvare, ginant katalikų Bažnyčios reikalus ir teises. Aprašo ir kai kuriuos jo stebuklus. Rašo, kad mirė Vilniuje. Karaliui ir vyskupams prašant, Apaštalų Sosto nuncijus ištyrė jo gyvenimą ir stebuklus, taip šv. Kazimieras įrašytas į šventųjų skaičių, o 1602 pop. Klementas VIII leido jį iškilmingai garbinti kaip ypatingą Lietuvos ir Lenkijos globėją. (p.j.)

Šv. Kazimieras, dail. Gaspard Bouttats (1625-1703) vario raižinys.

ATIDARO Šv. KAZIMIERO KARSTĄ

ŠV. KAZIMIERAS mirė 1484 metais kovo 4 Gardine. Palaidojo jį ne Krokuvoje, kur dažniausiai gyvendavo karalius, bet Lietuvos sostinėje Vilniuje. Palaidojo katedros rūsyje.

Tai buvo labai simboliška. Karalaičio šventumas, jo kilnumas buvo sujungtas ne tik su Lietuvos sostine, bet ir su senąja, pagoniškąja Lietuva. Ir štai kodėl.

Vilniaus katedra ir buvo pastatyta toje vietoje, kur kadaise buvo lietuvių pagoniška šventykla, kur amžinoji ugnis kūrenosi. Jei iš čia sklido pagoniškoji ugnelė, tai, priėmus krikščionybę, iš tos pačios vietos turėjo sklisti krikščioniškosios meilės ugnis. Lietuviškas taurumas buvo pagilintas krikščioniškuoju šventumu. Toks pirmasis, iškopęs į šventumo viršūnes, buvo karalaitis, kilęs iš senos lietuviškos valdovų giminės. Savyje jis ir sujungė senovę ir naujovę. Ir jo kapo vieta buvo lyg naujas aukuras, kuris šildė naujuosius žmones, kuris kvietė į šventą gyvenimą ne tik dvariškius, bet ir visą Vilniaus miestą ir visą lietuvių tautą.

Rūsio vienumoje

Karalaitis mirė. Tai paskelbė Vilniaus varpai, tai atgiedojo bažnyčios chorai ir vienuoliai. Jo karstą užmūrijo požemiuose. O požemiai juk slėpė ne tik pagoniškosios ugnelės pelenus. Ten, katedros mūruose, kažkur juk buvo ir Vytauto Didžiojo palaikai. Bet mūrininkai viską užmūrija ir nueina. Ir niekas juk daugiau neatidaro senų kapų.

Čia buvo kitaip.

Karalaitis toje rūsio vienumoje išbuvo 120 metų. Jo karstas išbuvo tiek metų užmūrytas.

Štai 1604 metai.

Karalaitis paskelbtas šventuoju.

Vilnius rengiasi didelėm iškilmėm — jie iš rūsio gilumos ištrauks karstą ir jį pakels į altoriaus garbę.

Į didžiąją šviesą ir į žmonių širdis

1604 metais gegužės 10, 11 ir 12 buvo paskirtos šventos dienos šventojo garbei, jo palaikų iškaukštinimui, jo vėliavos įnešimui į miestą.

Nors buvo praėję 120 metų nuo karalaičio mirties, bet jie žinojo, kur yra jo kapas. Pasirodo, kad ten būta šlapios vietos. Darbininkai be įrankių galėjo ardyti mūro plytas. Bet karstą rado gerai išsilaikiusį. Jį ir atnešė į katedrą.

Dabar čia vyko iškilmingas ir drauge oficialus karsto atidarymas. Prie liudininkų. Tie liudininkai buvo Vilniaus vyskupas, didikai. Buvo ir raštininkai, kurie tiksliai surašė protokolą, kas buvo rasta.

Šv. Kazimiero kūnas buvo labai gerai išsilaikęs.

Ši scena ir vaizduojama čia dedame paveiksle, kurį nutapė italų dailininkas Del Bene. Koks scenos iškilmingumas, koks teatrališkumas. Tai bajoriška senovė!

Karste prie karalaičio galvos buvo rasta šv. Kazimiero mėgiamiausia giesmė — Omni die dic Mariae . . .

Tai buvo suprantama, nes karalaitis buvo uolus Marijos garbintojas. Ilgai ir manyta, kad šios gražios giesmės autorius yra šv. Kazimieras. Tuo klausimu buvo nemaža prirašyta. Dabar laikoma, kad šią giesmę sukūrė Bernardas iš Morlay.

Karalių koplyčioje

Karalaičio tėvas, taip pat Kazimieras, pats pirmasis pradėjo statyti savo sūnui kapų koplyčią. Parinko vietą katedros kairėje. Ji buvo pavadinta Švč. Marijos vardu, nes sūnus buvo uolus Marijos garbintojas. Bet karalius darbo netesėjo. Ją baigė šv. Kazimiero brolis, Zigmantas Senasis. Tai ir buvo toje vietoje, kur buvo karalaičio karstas. Požemyje dar buvo palaidotas ir abiejų brolis Aleksandras, taip pat buvęs Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis. Vėliau čia palaidojo ir karalienę Barborą Radvilaitę. Tad koplyčia pradėta vadinti karališkąja.

Nauja karalaičio koplyčia

Bet karalių giminei atrodė, kad ši karališkoji koplyčia per menka jų sosto pažibai, jų šventajam. Tai Zigmantas Vaza pradėjo statyti katedros dešinėje jau šv. Kazimiero koplyčią. Ją statė žymus italų architektas Dankoers. Koplyčios freskas sukūrė dailininkas Del Bene. Koplyčia puošni, marmuras, sidabras, brangūs paveikslai, statulos. Tai tikras karališkos giminės blizgesys.

Į šią koplyčią, į puošnų altorių šventojo karstą perkėlė 1636 rugpjūčio 14. Tai vėl buvo didelė iškilmė. Išrūpinti nauji atlaidai, išleisti specialūs leidiniai.

Taip Vilniuje šalia šventojo šv. Kazimiero dienos dar imta švęsti ir jo karsto perkėlimo šventė. Šv. Kazimieras jau buvo paskirtas ypatingu Lietuvos globėju. Šventojo kultas jau plito visur. Gi Vilniaus kapitula jau 1612 metais nutarė, kad prie šv. Kazimiero karsto nuolat degtų amžinoji lempelė.

Kažin, ar jie turėjo galvoje senąją pagoniškąją ugnį. Vargu. Šventasis buvo naujoji liepsnelė, sušvitusi visam miestui ir visam kraštui. Ir ta amžinoji lempelė visada ten degė, šviečė ramiai, jaukiai. Tik tie, kurie sugebėjo keliauti per knygų lapus į praeitį, kurie jautė senųjų plytų šilumą ir gyvybę, tie matė ten degantį ir šviečiantį tą nuostabų lietuvišką taurumą ir šventumą, kuris atėjo per istorijos amžius ir taip jaukiai sušvito Kristaus malonėje.

Reikia tikėtis, kad ir dabar, kai šventojo karstas iškeltas iš katedros, iš jo vardo koplyčios ir padėtas šv. Petro ir Povilo bažnyčioje Antakalnyje, ir ten šviečia ta pati amžinoji lempelė. (p.j.)

Šv. Kazimiero karsto atidarymas 1604 metais Vilniaus katedroje. Dail. Del Bene freska. Šv. Kazimiero koplyčioje prie Vilniaus katedros. Dabar katedra paversta paveikslų galerija ir muzikos sale, gi koplyčia — galerija.

II-ojo Pasaulio Lietuvių Dienų Kultūrinių Renginių komiteto nariai, posėdžiavę 1983 sausio 15. I-ojo eilėje iš k. Aldona Veselkienė, pirmininkė Ingrida Bublienė, PLD pirm. pavaduotojas Bronius Juodelis. II-oje eilėje: Bronius Kviklys, Marytė Smilgaitė, Dalė Goceitienė, Juozas Kapačinskas, kun. Algimantas Kezys, Vanda Aleknienė, Algis Janušas ir dr. Jonas Račkauskas. Nuotr. Z. Degučio

KULTŪRINIAI RENGINIAI PASAULIO LIETUVIŲ DIENOSE

Viena iš įdomiausių ir įvairiausių programų II Pasaulio Lietuvių Dienose yra kultūriniai renginiai, kurie tęsis visą Dienų laikotarpį. Jų apimtį, turinį, eigą ir vietą plačiau nušvietė rengėjai komiteto posėdy sausio 15 Jaunimo Centre Chicagoj. Posėdį atidarė JAV LB kultūros tarybos pirmininkė Ingrida Bublienė, sveikindama susirinkusius, dėkodama visiem už atliekamas pareigas, susipažindama su kultūrinių renginių komiteto nariais, kurių yra net devyniolika, savarankiškai su talkininkais tvarkančių, organizuojančių dvylika atskirų renginių.

II Pasaulio Lietuvių Dienų didžiausias kultūrinis renginys yra I LITUANI opera, statoma liepos 1 Auditorium Teatre, Chicagos miesto centre. Šiam renginiui vadovauja Lietuvių Operos pirm. Vytautas Radžius su valdyba ir talkininkais. Naujam pastatymui reikalingas papildomas dekoracijas piešia dail. V. Vijeikis ir dail. A. Trinkūnas. Didžioji operos bilietų dalis jau išparduota. Garbės rengėjam, aukojantiem $1,000, skiriamų ložių dar yra. Vis dar laukiamos aukos, reikalingos spektaklio išlaidom. Aukojantiem po $100 ir po daugiau yra skiriami du atitinkami bilietai ir įrašai operos programoj. Spektaklio finansų tvarkymą atlieka Algis Janušas.

Pasaulio lietuvių dailininkų parodai, kuri rengiama Čiurlionio galerijoj, Jaunimo Centre, vadovauja Vanda Aleknienė. Parodoj dalyvaus 37 dailininkai iš 7 kraštų. Jos atidarymas yra birželio 25, šeštadienį, 6:30 v. vak. Ji tęsis iki liepos 4.

Po dailės parodos atidarymo Jaunimo Centro didžiojoj salėj 7:30 v.v. įvyks kūrėjų vakaras. Šiame vakare su dailiojo žodžio kūryba dalyvauti pakviesti Bernardas Brazdžionis, Kazys Bradūnas, Algirdas Landsbergis ir Birutė Pūkelevičiūtė. Vakaro metu bus ir II Pasaulio Lietuvių Dienų kultūrinių renginių oficialus atidarymas. Po programos ruošiamos vaišės kavinėj. Kūrėjų vakaro rengimui vadovauja Dalė Goceitienė.

Birželio 26, sekmadienį, prasidės ir kitos parodos Jaunimo Centro patalpose. Spaudos paroda, sutelkta ir suorganizuota Broniaus Kviklio, yra skiriama "Aušros" leidimo šimtmečio paminėjimui. Parodoj bus "Aušros" dvejų metų ir "Varpo" septyniolikos metų komplektai, vysk. Valančiaus laikų draudžiamos spaudos eksponatai, Lietuvos partizanų ir dabartinė pogrindžio spauda. Paroda turės apie 600 eksponatų ir užims visą apatinę salę Jaunimo Centre. Jos atidarymas įvyks birželio, 26, sekmadienį, 6:30 v.v. Paroda tęsis iki liepos 4.

Tuo pačiu metu Jaunimo Centro pirmo aukšto klasėj vyks Lietuvos filatelijos paroda, kurią organizuoja Jonas Adomėnas su kitais filatelistais, ir Lietuvos pinigų (nuo Vytauto laikų) ir medalių paroda, kurią organizuoja Jonas Augustinius.

Valeškos meno studijoj ir Algimanto Kezio, SJ, vedamoj Galerijoj miesto centre birželio 26 — liepos 4 vyks dail. Domšaičio paveikslų paroda.

Lietuvių tautodailės paroda, organizuojama Aldonos Veselkienės, įvyks birželio 26 —liepos 4 Chicagos miesto Field muziejuj.

Lietuvių liaudies muzikos rečitalis, kankliuojant Čiurlionio ansamblio solistei Mirgai Bankaitytei, ruošiamas birželio 27, pirmadienį, 5:30 v.v. Chicago Cultural Center Theater miesto centre, taikomas amerikiečių publikai.

Lietuviškajam teatrui Pasaulio Lietuvių Dienose atstovaus Antras Kaimas su dviem spektakliais (8 ir 10 v.v.) birželio 28 ir birželio 20 Playhouse salėj.

Lietuvos žemėlapių parodą ruošia Balzeko lietuvių kultūros muziejus. Jos atidarymas su vaišėmis įvyks birželio 27, pirmadienį, 7:30 v.v. Paroda tęsis iki liepos 4. Jei vadovauja muziejaus savininkas Stanley Balzekas Jr.

Lietuviškų filmų ištraukų vakaras, organizuojamas Marytės Smilgaitės, įvyks birželio 29, trečiadienį, Jaunimo Centre. Čia bus rodomos lietuvių kultūrinio gyvenimo ištraukos iš Lietuvos, iš lietuvių emigracijos JAV ir dabartinio išeivijos gyvenimo.

Kultūrinių renginių komitetui talkina Kazys Bradūnas, Birutė Šontaitė, dr. Vytenis Damušis ir dr. Jonas Račkauskas, dėdamas pastangas gauti lėšų iš amerikiečių privačių ir valstybinių fondų. Kanados lietuvių kultūriniam reikalam šiame komitete atstovauja Kanados LB kultūrinės komisijos pirm. Jonas Simanavičius. Kultūrinių renginių skyrių PLD leidiny redaguoja Vacys Rociūnas. Visus renginius rūpestingai koordinuoja JAV LB kultūros tarybos pirm. Ingrida Bublienė.

Lietuvių spaudos kioskas, vadovaujamas Kazio Rožansko, veiks Jaunimo Centre per visas II Pasaulio Lietuvių Dienas.

KRK Informacija

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA INFORMUOJA

(atkelta iš 1 psl.)

skundė, kad dažnai spauda duoda netikslias žinias.

Dabartinė Fordo biblioteka yra puošni. Čia yra daug istorinių dokumentų, kuriais galės pasinaudoti studentai ir visuomenė. Lietuviam yra svarbu turėti tokį žymų visuomenininką mūsų tautos draugu. Baltijos laisvės atžymėjimas yra paskirtas ir buv. prez. Carteriui, bet jam teks šį žymenį įteikti kitoje vietoje ir kita proga.

Arkv. Marcinkus už šv. Kazimiero pašto ženklą

Arkivyskupas Paulius Marcinkus, atsiliepdamas į Amerikos Lietuvių Tarybos raštą, atsiuntė laišką iš Vatikano, pažymėdamas, kad jis supranta lietuvių siekimus dėl šv. Kazimiero pašto ženklo jo mirties 500 m. sukakčiai paminėti. Jis užtikrino, kad tą reikalą pateiks Vatikano komisijai, kai ji susirinks svarstyti 1984 programą.

Pranešimai didiesiem dienraščiam

Apie Europos parlamento priimtą rezoliuciją Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvės klausimu kun. J. Prunskis pasiuntė pranešimus dienraščių "Sun-Times" ir "Chicago Tribune" redakcijom, be to, buvo tuo klausimu išsiuntinėti biuleteniai anglų kalba mum draugiškesniem etninių grupių laikraščiam.

Lituanistinių mokyklų konkurso laimėtojai

JAV lituanistinėse mokyklose buvo pravestas rašinių konkursas, kurį paskelbė Amerikos Lietuvių Taryba, o premijoms 1000 dol. paskyrė kun. J. Prunskis. Konkursą pravedė Švietimo Tarybos pirm. J. Plačas. Buvo gauti 28 rašiniai. Juos įvertino pedagogų ir literatų komisija: St. Petersonienė, I. Tijūnėlienė, G. Valiulienė, J. Masilionis ir J. Plačas.

Pradžios mokyklų konkurso tema buvo: "Dabartinė padėtis Lietuvoje". Pirmą premiją — 125 dol. laimėjo V. Bublytė, Clevelando Šv. Kazimiero lit. mokyklos mokinė; antras premijas po 75 dol. laimėjo: L. Gelažytė, Clevelando Šv. Kazimiero lit. mok. m., J. Urbaitė, Chicagos Marquette Parko lit. mok. m., A. Bobelytė, St. Petersburgo "Saulės" lit. mok. m.; trečias premijas po 50 dol. laimėjo: M. Landytė, Detroito "Žiburio" lit. mok. m., Kr. Alčiauskaitė, St. Petersburgo "Saulės" lit. mok. m., D. Venskutė, Los Angeles lit. mok. m.

Aukštesniųjų lit. mokyklų moksleiviam konkurso tema buvo "Žmogaus teisių ir sąžinės laisvės varžymas okupuotoje Lietuvoje". Pirmą premiją 125 dol. laimėjo M. Palubinskaitė, Los Angeles lit. mok. m., antrąsias premijas po 65 dol. laimėjo: R. Navickaitė, Los Angeles lit. mok. m., M. Bucelevičiūtė, St. Petersburgo "Saulės" lit. mok. m., G. Radvenytė, Los Angeles lit. mok. m.; trečias premijas po 45 dol. laimėjo: R. Jarašūnas, Los Angeles lit. mok. m., L. Barauskas, Detroito "Žiburio" lit. mok. m., N. Gleveckaitė, Chicagos aukšt. lit. mok. m., V. Damijonaitytė, Chicagos aukšt. lit. mok. mokinė. Aukštesniųjų mokyklų premijos truputį mažesnės, nes komisija rado daugiau premijuotinų rašinių.

Pasiuntinybės remontas

Lietuvos pasiuntinybės rūmų Washingtone remontas dar nebaigtas. Šiam reikalui visuomenė jau suaukojo 90,000 dol., bet architektų apskaičiavimu būtiniausiem remontam įvykdyti reikia 120,000 dol. Tad komitetas tęs aukų rinkimą iki gegužės 1.

Aukos siunčiamos pasiuntinybės adresu: Lithuanian Legation, 2622 Sixteenth St., N.W., Washington, D.C. 20009.

Iki vasario 16 bus atlikti svarbiausi vidaus remonto darbai, kad pasiuntinybė galėtų daryti priėmimus.

Lietuvos pasiuntinybės rūmų restauravimo komitetą sudaro Alto ir LB atstovai.

VYTAUTO SKUODŽIO BYLA ESANTI LABAI SVARBI

John Hughes, valstybės departamento sekretoriaus pavaduotojas, sausio 14 laišku atsakė į Aušros Zerr laišką sovietinio disidento Vytauto Skuodžio reikalu. Kaip žinoma, V. Skuodis yra JAV pilietis, gimęs Chicagoj. Šį faktą sekretorius patvirtino ir pridėjo, kad V. Skuodis nėra prasižengęs JAV įstatymam ir dėl to jis turi pilną JAV piliečio teisę.

Kai 1981 V. Skuodis paskelbė badą streiką, JAV paprašė sovietus leidimo savo konsului jį aplankyti. Sovietai neleido JAV konsului susisiekti su V. Skuodžiu, ir dėl to JAV griežtai užprotestavo.

Ta proga JAV pareiškė, kad jos griežtai laikosi žmogaus teisių deklaracijos, reikalaudamos, kad visose valstybėse tos žmogaus teisės būtų respektuojamos. JAV kongrese buvo priimtos dvi rezoliucijos, kuriose sovietai yra apkaltinti žmogaus teisių laužymu, pabrėžiant, kad Vytauto Skuodžio atvejis yra pati svarbiausia byla dėl žmogaus teisių konflikto tarp Sovietų Sąjungos ir JAV.

JAV pripažįsta, kad ši byla yra labai sunki, nes sovietai nepripažįsta V. Skuodžiui JAV pilietybės. Tačiau tikimasi, kad ji eventualiai bus laimėta V. Skuodžio naudai.

Nauja lietuviškų valgių receptų knyga

LITHUANIAN COOKERY

Anglų kalba paruošė agronomė Izabelė Sinkevičiūtė

Su plastikiniu aplanku; 316 puslapių. Puiki knyga lietuviškų valgių mėgėjoms ir šauni dovana draugėms amerikietėms. Kaina 8 doleriai

Užsakymus siųsti: "Garsas", P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE

BOARD OF DIRECTORS

Spiritual Advisor: Rev. Msgr. John Balkūnas, P.A., 555 68th Avenue, St. Petersburg Beach, Fla. 33706. Home — 813: 367-2523.

President: Thomas E. Mack, Esq., 11 West Union Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 472-3880. Office 717: 823-1131.

Vice-President: Joseph B. Laučka, 9610 Singleton Drive, Bethesda, Md. 20817. Home — 301: 530-5631.

Secretary: Frank J. Katilus, 1059 Blair Avenue, Scranton, Penna. 18508. Home — 717: 342-3619.

Treasurer: Mrs. Leocadia Donarovich, 37 Eldon Avenue, Lansdowne, Penna. 19050. Home — 215: 626-2409. Office 215: 645-4100.

Trustees: George F. Sadauckas, 119 S. Rebecca Avenue, Scranton, Penna. 18504. Home — 717: 344-0429. Office 717: 348-3808.

Mrs. Rosalie Kizis, 134 Church Street, Pittston, Penna. 18640. Home — 717: 654-4271.

Medical Examiner: Joseph A. Stankaitis, M.D., 124 Croydan Road, Rochester, N.Y. 14610. Home — 716: 288-0604. Office 716: 263-6320.

Directors: Mrs. Albina Poska, 6606 S. Washtenaw Avenue, Chicago, Ill. 60629. Home — 312: 434-2374.

Leonard Pallis, 352 West Main Street, Plymouth, Penna. 18651. Home — 717: 779-1977. Office 717: 826-6440.

Leonard Mikelonis, 2934 Grendon Lane, Baltimore, Md. 21234. Home — 301: 665-2218.

Executive Director: Charles A. Liscosky, 137 Charles Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 822-4855. Office 717: 823-8876; 829-2406.

Garsas Editor: Rev. Cornelius Bučmys, O.F.M., 341 Highland Boulevard, Brooklyn, N.Y. 11207. Office — 212: 827-1352.

CONSTITUTIONAL COMMITTEES

Benevolent Committee: Mrs. Patricia Mack, Heatherhill, Bear Creek, Penna. 18602 Home — 717: 472-3880.

Mrs. Joan Baranosky, 106 W. Brady Street, West Wyoming, Penna. 18644. Home — 717: 693-1795.

Mrs. Gene Kudirka, 341 Highland Boulevard, Brooklyn, N.Y. 11207. Home — 212: 235-0724.

Press & Information: Mrs. Regina Pikunas, 8761 W. Outer Drive, Detroit, Mich. 48219. Home — 313: 532-2109.

Albin A. Apton, 275 Empire Boulevard, Rochester, N.Y. 14609. Home — 716: 482-8571.

Dr. Leonard J. Simutis, 3551 W. 98th Street, Evergreen Park, Ill. 60642. Home — 312: 425-5494.

Constitution & By-Laws: Gerad Pallis, R.D. 3, Tunkhannock, Penna. 18657. Home — 717: 836-1266.

Stasys Lukoševičius, Sr., 1935 W. 7th Street, Brooklyn, N.Y. 11223. Home — 212: 339-0062.

Mrs. Frances Katilus, 1059 Blair Avenue, Scranton, Penna. 18508. Home — 717: 342-3619.

Judicial, Grievances & Appeals: Mrs Mary Kozerski, 35 Hilldale Avenue, Plains, Penna. 18705. Home — 717: 823-8468.

Sylvester Kossa, 93 Russell Street, Edwardsville, Penna. 18704. Home — 717: 287- 8554.

Charles Liscosky, 137 Charles Street, Wilkes-Barre, Penna. 18702. Home — 717: 822-4855. Office 717: 823-8876; 829-2406.

Youth Committee: Jonas R. Kuprys, 1806 S. 49th Court, Cicero, Ill. 60650. Home — 312: 863-0935.

David Donar, 37 Eldon Avenue, Lansdowne, Penna. 19050. Home — 215: 626-2409.

Mrs. Audrone Elvikis, 2951 West 63rd Street, Chicago, Ill. 60629. Home — (unpublished number).

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMAS DAR GALIOJA DAUGELIUI PASAULIO KRAŠTŲ

Lietuvos Nepriklausomybės šventės, Vasario 16, proga širdingai sveikinu Lietuvos Diplomatinės Tarnybos vardu visus lietuvius tiek sovietų okupacijoje Lietuvoje, tiek svetur.

Prieš 65 metus Valstybės Tarybos, veikiančios kaip mūsų tautos atstovės, padarytas nutarimas atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę buvo natūralus, teisėtas ir reikalingas. Jis buvo natūralus, nes viena seniausių Europos tautų bei valstybių buvo rusų imperijos pagrobta jėga. Tad, suprantama, kad lietuviai pasinaudojo pirma tinkama proga atstatyti savo suvereninių teisių vykdymą ir atsiskirti nuo Rusijos, kuri buvo daugiausiai atsilikusi Europos valstybė.

Nepriklausomybės atstatymas buvo pripažintas tarptautinės valstybių bendruomenės ir vis dar galioja daugeliui kraštų. Tai įrodo ypač iškalbingai Europos Parlamento šių metų sausio 13 dienos nutarimas, kuriuo pasmerkia Baltijos valstybių okupaciją, Sovietų Sąjungos įvykdytą, ir siūlo eilę priemonių, kurių turėtų imtis tarptautinė bendruomenė svetimųjų jungui pašalinti. Tai yra svarbus Baltijos tautų, Europos valstybių bendruomenės ir tarptautinio teisėtumo laimėjimas. Jis pasidarė galimas pirmiausia dėl mūsų tautos patriotinės laikysenos, užsienio lietuvių veiklumo ir užsienio politinių sluoksnių palankumo Baltijos valstybių laisvės atstatymo bylai. Svetimų veikėjų tarpe, veikusių šiuo klausimu, reikia dėkingai paminėti p. Otto von Habsburgą.

Tai sakydamas, aš ypač karštai linkiu ko geriausio visiems lietuviams ir visoms lietuvėms, kurie trokšta Lietuvos nepriklausomybės atstatymo.

Roma, 1983 vasario 16.

Stasys Lozoraitis,
Lietuvos Diplomatijos Šefas

LIETUVIAI PASAULYJE

— **Laisvojo pasaulio lietuvių dailininkų** rinktinė paroda Pasaulio Lietuvių Dienų metu vyks Chicagoj, Jaunimo Centro Čiurlionio galerijoj. Visais parodos rengimo darbais rūpinasi Vanda Aleknienė, PLD kultūrinės komisijos narė.

— **Grandinėlė**, Clevelando tautinių šokių ansamblis, savo veiklos 30-ties metų sukaktį minės 1983 kovo 20. Ta proga vyks didžiulis koncertas Dievo Motinos parapijos salėj.

GARSAS • Lithuanian R.C. Alliance of America

English Section

FORMER PRESIDENT GERALD FORD RECEIVES BALTIC FREEDOM AWARD

In a presentation at the Gerald R. Ford Library in Ann Arbor, Michigan, on February 10th, the Joint Baltic American National Committee (JBANC) honored former President Ford with the Baltic Freedom Award.

In opening remarks, Maido Kari, Estonian representative to JBANC, said the Baltic Freedom Award was created to honor those Americans who have made significant contributions to the Baltic cause. Past Americans include members of Congress, the U.S. Government, private institutions and journalists.

Olgerts Pavlovskis, President of the World Federation of Free Latvians, presented the Baltic Freedom Award to President Ford. Pavlovskis noted that President Ford, during his terms as Congressman, Vice-President and President, advocated a policy of supporting the aspirations for national independence of the peoples of the Baltic states. "President Ford's help in establishing the Baltic language services at Radio Liberty, personal intervention in the cases of Baltic prisoners of conscience and rejection of the Soviet interpretation of the Helsinki Final Act, are actions which clearly document President Ford's policy," Pavlovskis added.

President Ford responded by thanking JBANC for the honor and remarked that he is deeply concerned over what has happened to the Baltic states since World War II.

Reflecting on the Helsinki process, President Ford said, "I never condoned the Soviet interpretation of the Helsinki Accords. It's not the promises we make but the promises we keep. The Soviet Union has never kept the promises they made, and for that reason, we have to keep after them, pressure them, and be tough with them, in order to make the Soviets live up to their promises."

JBANC Chairman, John Genys, congratulated President Ford and thanked him for his assistance in the case of Lithuanian prisoner of conscience, Simas Kudirka. President Ford replied that he had spoken personally to President Brezhnev about the case, and was pleased to see that the Soviet Union allowed Kudirka to emigrate to the west.

Raimond Tralla, representing the Michigan chapter of the Estonian American National Council, congratulated President Ford on behalf of Estonians living in Michigan, and conveyed the best wishes of the Nationalities Division of the Michigan chapter of the Estonian American National Council, congratulated President Ford on behalf of Estonians living in Michigan, and conveyed the best wishes of the Nationalities Division of the Michigan Republican Party.

Also attending the award presentation in Ann Arbor was Anita Bedelis, Director of Public Relations for the Joint Baltic American National Committee, Rev. Mihkel Soovik (Estonian American National Council), Viktor Raag (Commander, Legion of Estonian Liberation Michigan Chapter), Julijs Riekstins (American Latvian Association). Sigurds Rudzitis (American Association), and Raymond Sakis (Lithuanian American Council).

JBANC had initially announced President Ford as a recipient of the Baltic Freedom Award during a reception in Washington, DC, on July 28, 1982, commemorating the 60th anniversary of the recognition of Estonia, Latvia and Lithuania by the United States.

JBANC represents the three central Baltic organizations, monitors U.S. Government actions on the Baltic states, and provides information to interested agencies and congressional offices.

U.S. DELEGATE TO U.N. PLEDGES SUPPORT FOR BALTIC STATES

The United Nations Commission on Human Rights, which is meeting in Geneva, heard the United States delegate reiterate his country's refusal to recognize what he termed the illegal incorporation of Estonia, Latvia and Lithuania into the Soviet Union. On February 4, 1983, the U.S. delegate **Richard Schifter** told the Commission that "just as the people of the Baltic States have not forgotten their national heritage, neither has my country forgotten their plight". He then noted that the American delegation to the Helsinki review conference in Madrid had said on this subject that, "time does not make right, any more than might makes right".

The Commission is debating the right of peoples to self-determination, and its application to peoples under alien domination or foreign occupation. Shifter told the delegates:

"Another year has passed during which Estonia, Latvia and Lithuania continue to suffer from domination by a foreign occupying power. What is truly amazing is that now, more than forty years after these countries were swallowed up in the wake of the Hitler—Stalin Pact, their indomitable will to assert their national identity shines through the heavy veil of censorship. We continue to receive reports that advocates of Baltic national rights are being prosecuted in the Soviet courts, not for insurrection, not for armed resistance against the might of the State, but merely for speaking out in support of their national heritage. This repression, arrest, and imprisonment of Baltic nationals, human rights advocates and religious leaders must be of deep concern to all of us and, indeed, requires us to call the Soviet Union to account".

THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON

February 15, 1983

Dear Mr. Chargé d'Affaires:

On the occasion of the sixty-fifth anniversary of Lithuanian independence, I am privileged to convey to you and to the Lithuanian people the best wishes and hopes of the Government and people of the United States.

On February 16, 1918, the Lithuanian people proclaimed their independence from foreign domination and in the twenty-two years which followed devoted themselves to building a democratic nation on the shores of the Baltic Sea. But as history records, this noble achievement was tragically destroyed when the Soviet Union invaded and illegally annexed Lithuania in June, 1940.

The United States unequivocally condemned the Soviet annexation of Lithuania in 1940 and does so today. We do not recognize the forcible incorporation of Lithuania into the Soviet Union. This Administration, as previous Administrations, honors your countrymen's struggle for freedom and remains determined that the memory of what happened in Lithuania over forty years ago shall not fade and that the wrongs done then will one day be righted.

Sincerely yours,

George P. Shultz

George P. Shultz

Dr. S.A. Backis,
Chargé d'Affaires of Lithuania,
Lithuanian Legation,
2622 16th Street, N.W.,
Washington, D.C.

A greeting by Secretary of State George P. Shults to Dr. S.A. Backis, Charge d'Affaires of Lithuania, on the occasion of the sixty-fifth anniversary of Lithuanian independence.

Lithuanian Independence Day, 1983

By the President of the United States of America

A Proclamation

Sixty-five years ago a small nation achieved freedom in the aftermath of World War I. Proclaiming the Lithuanian Republic, its founders stepped forward on February 16, 1918, to assert their country's independence and commitment to a government based on justice, democracy, and the rights of the individual.

Twenty-two years later Soviet tyranny imposed itself on Lithuania and denied the Lithuanian people their just right of national self-determination. In the intervening years, the United States has refused to recognize the forcible incorporation of Lithuania into the Soviet Union.

An enduring belief in freedom for all people unites Americans everywhere. But we must be vigilant in the protection of our common ideal, for as long as freedom is denied others, it is not secure here.

We mark this anniversary of Lithuanian independence with a renewed hope that the blessings of liberty will be restored to Lithuania.

The Congress of the United States, by House Joint Resolution 60, has authorized and requested the President to proclaim February 16, 1983, as Lithuanian Independence Day.

NOW, THEREFORE, I, RONALD REAGAN, President of the United States of America, do hereby proclaim February 16, 1983, as Lithuanian Independence Day.

I invite the people of the United States to observe this day with appropriate ceremonies and deeds and to reaffirm their dedication to the ideals which unite us and inspire others.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this 16th day of February, in the year of our Lord nineteen hundred and eighty-three, and of the Independence of the United States of America the two hundred and seventh.

Ronald Reagan.

CONGRESS ADOPTS RESOLUTION ON "LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY"

A resolution requesting the U.S. President to designate February 16 as "Lithuanian Independence Day" was unanimously adopted by the U.S. House of Representatives on February 2nd and by the Senate on February 3rd. The resolution (H. and S.J. Res. 60) recalls the period of Lithuania's independence, says that the United States "supports the cause of a free Lithuania", and maintains that "the oppressed people currently living in Lithuania should keep the flame of freedom forever burning in their hearts". According to the resolution, the President's proclamation should call on the people of the United States to celebrate "Lithuanian Independence Day" with "appropriate ceremonies and activities".

Voicing his support for the resolution on Jan. 26, 1983, **Senator Moynihan** stated that its adoption would be an "appropriate, if all too small, token of American solidarity with the Lithuanian people's aspiration to freedom", and "would send a needed message to the Soviet Union that we in the United States will never recognize the forceful incorporation of independent nations into the Soviet empire". **Representative Russo**, on February 2, 1983, emphasized the "continuing determination of the Lithuanian people to be free" and added that "we are with them as they hold to the cherished hope of an independent Lithuania".

PARTY OFFICIAL DEPLORES ANTI-SOVIET ACTIVITY BY YOUNG LITHUANIANS

One of the most candid admissions about the nationalist and religious activities of young Lithuanians was made by **N. Dybenko**, the second secretary of the Lithuanian CP., in his speech on June 30, 1982. The speech was published in the monthly *Jaunimo Gretos* (August, 1982) The Russian supervisor of the Lithuanian Communist Party said:

"The world view of today's young generation was formed under the conditions of a very sharp ideological struggle. One cannot help being anxious about isolated but still recurrent instances of political naivety and nationalist-tinged actions among some young men and women, as well as acts of hooliganism. When we analyze the circumstances surrounding such occurences, we become convinced that the fellow students and co-workers of these youths could not have been unaware of the political immaturity of these youths.

Youths Organize Anti-Soviet Groups

"I will present one example. Last May, a former communist youth Margevičius, tenth-grade student at the Žemaitė High School in Telšiai, took it upon himself to organize a nationalist group, called "The Young Boy Scouts". The purpose of its activity was to disseminate anti-Soviet letters. The existence of this group became known only this February. Just imagine, for a whole year neither the high school communist youth group, nor the teachers' collective were able to use the appropriate means regarding this. There were similar occurences in the Jonava, Utena and Plungė *raions*, as well as in the cities of Kaunas and Vilnius".

Dybenko goes on to condemn "nationalist narrow-mindedness" and urges stronger efforts in the propagation of "internationalism". (In the soviet terminology, this word means acceptance of Moscow's control and submission to Russification. Editor). While giving general approval to the Lithuanian communist efforts, he cautions that "some people acknowledge internationalism as a political principle, but have not yet been able to free themselves of national narrow-mindedness in their everyday activity, in the family, and in their relations with other people". Dybenko is especially concerned about the impact of religion:

"Challenge of Religion" Emphasized

"Comrades! The Party is incessantly urging us to conduct an offensive of atheist propaganda and agitation. Observations during the last several years indicate that the Catholic Church is directing the thrust of its propaganda at the young people. However, the communist youth organizations are not utilizing their full potential and do not always respond to the challenge of religion with effective counter-propaganda. This is not because they lack effective means in their struggle against the ideology of the church, but because some (communist) activists believe that religion will disappear by itself. Yet the facts indicate the contrary. Last year in the Lazdijai *raion*, for instance, 82 percent of all the newlyweds were married in church, nine of ten newborn children were baptized. It is imperative that we unconditionally follow Lenin's demand — we must always be militant atheists and take a principled stand towards Communist youths who perform religious services or participate in them. It is especially important that the young people do understand that clerical extremists do not seek religious but reactionary political goals".

PRIEST ARRESTED IN LITHUANIA?

Reliable sources from Lithuania report that the **Rev. Ričardas Černiauskas** was recently arrested by the Soviet authorities. Last June 20, Černiauskas announced from the pulpit of St. Michael's parish in Vilnius that he was refusing to comply with his transfer to a provincial parish. His transfer was instigated by the Communist officials, who were angered by his popularity among the young people and his public criticism of the Soviet persecution of religion. The underground *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania* quoted him as saying to his flock: "If someone were to kill me, hang me, say that I have veneral disease, fake my suicide, . . . commit me to psychiatric hospital, you will know whose work this is . . . I became a priest to speak the truth".

THE EUROPEAN PARLIAMENT SUPPORTS BALTIC SELF-DETERMINATION

Resolution on Baltic Freedom Adopted by Huge Majority

On January 13, 1983, the European Parliament affirmed the right of Lithuanians, Latvians and Estonians to determine their own destinies. A resolution endorsing self-determination for the Baltic nations was adopted by 98 votes in favor, six against, and eight abstaining.

Resolution Condemns Occupation of Baltic States

The resolution makes a reference to the joint declaration of the 45 nationals of Estonia, Latvia and Lithuania who in 1979 denounced the Molotov-Ribbentrop Pact and called on the United Nations "to recognize the rights of the Baltic States to self-determination and independence" and demanding "a referendum on this issue". Also mentioned in the resolution are the bilateral peace treaties between the USSR and the three Baltic States, signed in 1920, in which the Soviet Union guaranteed "the inviolability of their territory and eternal peace", as well as Article VIII of the Final Act of Helsinki Conference, which secures the right of self-determination of peoples. TheEuropean Parliament condemns the occupation of the formerly independent Baltic States in 1940, pursuant to the Molotov-Ribbentrop Pact, and recalls the eight-year struggle and armed resistance of Estonians, Latvians, and Lithuanians "fighting for their freedom", as well as the deportation of 665,000 Balts since 1940. Nonrecognition of the Soviet annexation by most Western powers is noted.

Baltic Issue to the U.N. Decolonization Committee

In view of the above, the European Parliament calls on the Conference of Foreign Ministers to "use their best endeavors to see that the aspirations of the peoples of these (Baltic) States as to their form of government are realized". The resolution suggests that the foreign ministers submit the issue of the Baltic States to the Decolonization Subcommittee of the U.N. and that it should be the subject of review during the conferences to monitor the implementation of the Helsinki Final Act.

Baltic Exile Representatives Attend as Observers

It was the first time that the plenary session of the European Parliament took up the Baltic issue. Representatives of the Baltic exile organizations from Europe and the United States attended the session as abservers. (The Lithuanian delegation, as well as the Baltic **World Conference** delegation was led by **Dr. C.K. Bobelis**, chairman of the **Supreme Committee for the Liberation of Lithuania**).

Rapporteur von Habsburg— Baltic States Belong to Europe

The rapporteur on the situation in the Baltic States, **dr. Otto von Habsburg**, emphasized that Lithuania, Latvia and Estonia belonged to the domain of European culture. In his earlier explanatory statement, he pointed out that after the disappearance of most of the overseas colonies, the Soviet Union was the last colonial power in the world. The classic example of this European political problem were the Baltic States, which were not only forcibly robbed of their independence, but were also exposed to a "brutal policy of extermination and Russification". Otto von Habsburg reminded the representatives that the Soviet Union has violated all the treaties it had signed with the Baltic countries and in which it had obligated itself to respect their freedom and independence.

British Conservative — If the Balts Could Vote...

R. Simmonds, representative of the British Conservative Party, said that the people in the West take their democratic system as granted and often fail to appreciate it properly. If the Balts would be allowed to vote freely, they would know how to pick a system under which they could have a free use of their own languages, enjoy religious freedom, and would not be afraid of being exiled or deported. He also drew the attention of the representatives to the fact that in the West there was much talk about human rights in distant lands, but the violation of these same rights in East Europe was sometimes forgotten. He urged all the members of the European Parliament to demonstrate their unity by voting in favor of the Baltic resolution.

Human Rights Are Indivisible, German Socialist Says

Speaking in the name of the Socialists in the European Parliament,**Hans-Joachim Seeler** of Germany expressed his satisfaction about the fact that the European Parliament, which has been keeping close watch over the human rights situation in the entire world, now has found time to make a clear statement about the destiny of the Baltic nations. The Socialist fraction, he said, would vote for the resolution, because in their eyes human rights were indivisible. If the Helsinki Final Act is not to remain a mere piece of paper, then it must be applied to the Baltic nations as well. Therefore the Socialist fraction demands that the European governments place this question on the agenda of the next following meeting of the Helsinki conference.

Soviets still Ruling Tsarist Empire — Seeler

Seeler also pointed out that the Soviet Union was still ruling over all the lands that had been annexed by tsarist Russia. In contrast to the West European States, the Soviet Union has not granted independence to these nations. The U.N. Decolonization Subcommittee could acquaint the former colonial dependencies in Asia and Africa with this situation, Seeler said.

Italian Liberal — Injustice to Baltic States Must Not Be Forgotten

The representative of the Italian Liberal Party, **Gawronski**, spoke of the Russification campaign, which he had occasion to observe during his visit a year ago in the Lithuanian capital, Vilnius. He also witnessed the "dirty tricks" of the KGB against the dissidents. Gawronski said that for the principle's sake alone, the injustice against the Baltic States should not be allowed to be forgotten, although that injustice was inflicted forty years ago. Otherwise, he stressed, it would be useless to speak of the independence of Afghanistan and Poland.

French and Greek Communists Echo Moscow's Line, Denounce Resolution

According to the **Frankfurter Allgemeine** (January 15, 1983), there were some "tumultuous" scenes right before the voting, when the Greek Communist representative **Adamou** denied the European Parliament the right to discuss the Baltic question and dismissed the reports about the situation in Lithuania, Latvia and Estonia as "fairy tales for little children". The resolution was also angrily denounced by the French Communist representative, **R. Chambeiron**, who thus demonstrated that the French CP under Marchais has again become an ideological loudspeaker for Moscow.

A New Chapter Begins for Baltic Struggle

The Baltic resolution of the European Parliament opens a new chapter in the Baltic nations' long struggle for their basic rights. It brings them nearer to their end goal - full liberty and independence.

BROTHER OF FORMER PRISONER INTERNED IN PSYCHIATRIC HOSPITAL

Jonas Sadūnas, the brother of Miss Nijolė Sadūnaitė, a former prisoner of conscience who served six years for dissident activities, was forcibly interned in a psychiatric hospital in Lithuania on November 18. According to unconfirmed reports, he was released two weeks later.

Human rights activists in Lithuania, annexed by the Soviet Union in 1940 profess that Jonas Sadūnas' internment is only one of many retaliatory measures and scare tactics undertaken by the KGB against the Sadūnas family, especially his sister, who still maintains a large following of loyal supporters in the West.

Miss Sadūnaitė's story sparked interest in the religious press in 1974, when she was arrested for typing issue 11 of the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*. The *Chronicle* is an underground publication, which documents religious persecution and other human rights violations in the Soviet Baltic republics. The trial of Nijole, a clandestine nun, was closed to all but militiamen, security agents and her brother Jonas.

Since Nijole's return to Lithuania on July 9, 1980, a campaign of harassment against her brother has veen intensified. All mail has been interrupted between the Sadūnas family and friends in the West. Registered letters and parcels to Sadūnas and his sister have either "disappeared" or have been confiscated by Soviet officials.

Sadūnas has protested nondelivery of his mail repeatedly to the Ministry of Communications. On October 27, 1981, Sadūnas and his sister inquired as to whether or not seventy-four registered letters conveying Easter greetings to friends and relatives abroad had been delivered. G. Samoilovich of the Vilnius Post Office falsely claimed that "... the registered letters being traced were expedited in due course and delivered to the proper addressees".

Contrary to the official report, visiting tourists informed Sadūnas personally that his private communications to friends abroad were not being delivered and they themselves discovered that nor were their letters to him being received, in contravention of international postal covenants. Sadūnas' claim to indemnity for expenses incurred in sending registered letters deliberately impeded by Soviet officials, has gone unheeded as well. In another case, only five of twenty-six Christmas greetings sent to eighteen foreign countries reached their intended destinations.

Besides these aggravations, Sadūnas has been subjected to other forms of harassment. On the morning of September 26, 1981, he discovered that his basement had been burglarized and all of Nijole's letters from labor camp had been stolen. For two days, Sadūnas pleaded with the militia to come to the scene of the crime, but they arrived only on the third day.

In a search of his home last October 11, a search party confiscated books and religious items. A yellow, green and red toy (colors comprising the flag of independent Lithuania) found on the premises drew the wrath of security agents, who accused him of harboring it illegally.

Jonas Sadūnas resides in Vilnius, Architektų Street 27, Apt. 2 with his wife Marytė Sadūnienė, their seven year old daughter and his sister Nijolė.

LIC

LITHUANIAN PRIESTS DENOUNCE RIGGED "PEACE CONFERENCES"

"... For a number of years the civilian government has been demanding that individual priests or groups of priests attend political peace conferences. This compulsory participation in peace conferences has nothing to do with the defense of peace. If we want peace, then we must remove the causes of tension. One of such causes is the restriction of religious freedom. We are familiar with the words of the Holy Father John Paul II, in his encyclical *Redemptor hominis*: 'Respect for the inviolable human rights is the foundation of peace, since it is equivalent to justice, and war arises from the violation of these rights'. That is why priests who participate in the conferences for the defense of peace, should raise the facts of disrespect for human rights and of persecution of believers, as well as to demand religious freedom. If these facts are relegated to silence, then such defenders of peace help to mislead world public opinion, because they create the impression that we are enjoying full religious freedom. The believers are asking indignantly — who has authorized the participants in such conferences to affix their signatures in the name of the entire Lithuanian Catholic Church?"

(From a statement of 28 Lithuanian priests, addressed in July-August, 1982, to the bishops and administrators of dioceses in Lithuania).

SIMAS KUDIRKA TO U.S. BISHOPS — SELF-DEFENSE IS MORAL OBLIGATION

"I was shocked to read of the political stand taken by many American Catholic bishops regarding nuclear arms. I understand that a pastoral letter criticizing U.S. possession of nuclear arms is scheduled to be published next spring, if two-thirds of the U.S. bishops endorse it.

"If the bishops' letter reaches the pulpits of the Catholic churches, the bishops will not only lose credibility with American Catholics but with the persecuted Catholics of all captive nations ...

"Military strategists say we must produce nuclear arms to defend our own freedom. To defend yourself, your family and your country from an attacker is not a moral problem, but a moral obligation.

"I am a practicing Catholic, and I know Communism. I grew up in Soviet occupied Lithuania, where the ideology of Communism is now being forced upon the people. I belonged to the Communist youth organization myself, and I know how the Communists use the prestige of religion for their own purpose.

"In 1970, I tried to escape from Communist tyranny by jumping from a Russian fishing vessel onto the American Coast Guard cutter, Vigilant, but I was forced to return to the Russians.

"Subsequently, in Russian prisons and Siberian concentration camps I had an opportunity to meet the most brilliant imprisoned Catholics and other believers, and I can tell the bishops of the free world that the most pressing moral issue in the world today is the Gulags in the Communist dominated countries. The Catholics and other Christians are being tortured and murdered in psychiatric hospitals, prisons and concentration camps ...

"Please, American Catholic bishops, do not close your eyes and ears. The oppressed people in the Soviet Empire, especially the Catholics, are looking at you and waiting for help. Silence is betrayal.".

(Simas Kudirka, in "Catholic Twin Circle", January 30, 1983)

From "The Lithuanians" by Anthony D. Yuknis.

EL SALVADOR: CERTIFICATION PROCESS

Background

In passing the International Security and Development Cooperation Act of 1981, Congress found that "peaceful and democratic development in Central America is in the interest of the US" and that "substantial assistance to El Salvador is necessary to help alleviate suffering and to promote economic recovery within a peaceful and democratic process". The act makes the provision of military assistance to El Salvador in fiscal years 1982 and 1983 contingent upon the President's certification, at 180-day intervals, that the Salvadoran Government is:

— "Making a concerted and significant effort to comply with internationally recognized human rights";

— "Achieving substantial control over . . . its own armed forces";

— "Making continued progress in implementing essential economic and political reforms, including the land reform program"; and

— "Committed to the holding of elections at an early date."

The first certification was transmitted to Congress by the Secretary of State on January 28, 1982; the second, July 27.

The third certification, affecting the $26.3 million in military assistance for fiscal year 1983, was made on January 21, 1983. The certification report found progress — although unaven — in all areas specified by law and in the efforts the Salvadoran Government is making to investigate the murders and disappearances of US citizens and bring to justice those responsible. Nonetheless, the report also expressed particular concern over the continuing ineffectiveness of the criminal justice system and the need to extend further discipline to all units of the military and security forces across the country.

US Policy

US policy is to support the Salvadoran Government against guerrilla military activity, while encouraging reconciliation based on a democratic political process and economic reform. During 1982, US economic assistance was $189 million, while military assistance totaled $82 million. This policy, which includes strong support for human rights, was reinforced by President Reagan during his visit to Central America in December 1982.

Human Rights and the Armed Forces

Abuses of human rights continued to decline during 1982. Civilian deaths did not exceed 200 a month during the last 6 months compared to an average of 500 a month the year before, according to press reports in both periods. To reduce abuses further — such as the unresolved disappearance in August of a human rights activist and an oppositiion political figire — the government on December 2 established a new human rights commission with senior representatives from Catholic Church, security forces, and labor and farm unions. Shortcomings in internal military discipline are being corrected slowly by human rights training by the Red Cross, law-of-war instruction in military training by the US, better communication, and government orders that emphasize respect for civilians. In January 1983, 141 military personnel and 16 civil defense commanders were under detention for abuse of authority.

Agrarian Reform

Substantial progress has been sustained throughout the past 6 months, particularly in the "land to the tiller" program, which offers sharecroppers and renters an opportunity to obtain title to the land they work. The number of beneficiaries (title claimants and their immediate families increased 16.2%; acres affected, 5%. The total number of beneficiaries reached 414,594 (an increase during this period of 57,828) and acres affected, 709,547 (an increase of 34,131). Unemployment is about 40%, in part because of guerrilla attacks against bridges, transportation, utilities, production facilities, and farm lands.

Political Reforms

The democratic process marked by the Constituent Assembly election in March 1982 has continued. The country is committed to holding presidential elections and a referendum on a new constitution not later than March 1984. The principal parties joined the president in the Pact of Apaneca in August 1982 to form a plan for promoting peace and human rights and strengthening democracy. As called for in the pact, the high ranking Human Rights Commission and one on policy have been formed and a peace commission is expected to be established soon. The government has experienced its first cabinet crisis, with the president establishing his authority to change ministers. While the parties initially protested the president's proposed changes, compromise and consensus ultimately prevailed. Similarly, the insubordination of a senior officer, who refused an order transferring him overseas, was resolved in a manner that strengthened the president's hand as the chief executive and commander-in-chief of the armed forces. On October 4, El Salvador joined seven other democratic states in the Final Act of San Jose, Costa Rica, in a formal commitment to a regional process of peace negotiations, democratization, demilitarization, nonintervention, and respect for human rights.

Cases of American Citizens

Prosecution is underway of five National Guardsmen accused of murdering four American churchwomen; two National Guardsmen who confessed to the murder of two US land reform consultants are in jail pending appeals and trials. Difficulties have plagued both cases, illustrating the need for an honest and effective system of criminal justice in El Salvador.

(GIST)

The 65th anniversary of the restoration of Lithuania's independence was commemorated at ceremonies outside the Luzerne County Courthouse on February 16. Joining with various Lithuanian organizations for the program under a bright sun were officials of the county and various local communities and members of the country judiciary. Nellie T. Bayoras, program chairman, served as master of ceremonies. Due to the snow on the courthouse lawn, the Lithuanian flag was not raised, but the flag was borne on a standard by Edward Stankus. Resolutions marking Feb. 16 as Lithuanian Independence Day were read by Edward Brominski, chairman, Luzerne County Board of Commissioners; Robert Prawdzik, program coordinator and Wilkes Barre City councilman; Paul McGarry, Pittston City clerk; Congressman Frank Harrison; Ann Challan, president, Knights of Lithuania, and Charles Liscosky, executive director, Lithuanian Catholic Alliance. Acknowledgements were given by Daniel Stadulis, president, Tauras Club, and remarks were given by Mrs. Bayoras. Singing of the national anthems of Lithuania and the United States was led by Vaclovas Romanas. Prayer was given by Rev. Joseph J. Lasky, pastor, St. Mary's Church, Kingston. Following the ceremony, coffee and cake were served in the courthouse rotunda.

AUSTRALIAN PARLIAMENT AND GOVERNMENT SUPPORT BALTIC SELF-DETERMINATION

On December 14, 1982, the Parliament of Australia unanimously adopted a resolution on on the self-determination of the Baltic States. Introduced by **Senator Austin Lewis,** State of Victoria, the resolution calls upon the Australian Government to urge the United Nations General Assembly to (a) "heed the voice of the oppressed peoples of the Baltic States; and (b) recognize the right of these previously independent States to self-determination and the free pursuit of their economic, social and cultural development".

In the resolution, the Australian Senate also notes that "under their colonization by by the Soviet Union the people of the Baltic States, comprising Estonia, Latvia and Lithuania, have suffered serious deprivations and loss of human rights".

In a reply to a Human Rights Appeal by the Baltic Council of Australia, Australia's Minister for Foreign Affairs, **A.A. Street,** emphasized that the Australian Government "in no way regards Soviet rule there (in the Baltic States) as legitimate". In his letter dated December 17, 1982, Mr. Street writes that his Government "has strongly deplored the Soviet Union's poor record on human rights, including in the Baltic States. The Soviet Government is in no doubt as to the strength of feeling in Australia about this matter".

"Although the Baltic States do not fall neatly within the customary definition of a colonial situation", the Foreign Minister continues, "the Government's concern about the position of the Baltic States is clear. As a matter of policy it does not recognize the incorporation of the Baltic States into the Soviet Union, **de jure.** While it is acknowledged that the Soviet Union at present exercises effective control in the Baltic States, the Australian Government in no way regards Soviet rule there as legitimate. Needless to say, the Government has no intention of revising or altering its policy toward the Baltic States".

NEW LITHUANIAN "CHRONICLE" (NO. 55) REACHES WEST

The 55th issue of the underground journal *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania,* dated November 1, 1982, has slipped through the Iron Curtain recently. The new issue provides additional proof of the determination of the great majority of the Lithuanian clergy to press for the fundamental rights that are now denied to the Catholic population. The recent "angry attacks against religion" by the Lithuanian Communist officials are criticized, and basic demands in accordance with the Helsinki Final Act and other international documents, are listed in a statement (July-August, 1982), in the Telšiai, Vilkaviškis and Panevėžys dioceses, and in the Kaunas archdiocese; only 15 priests have refused to sign it, while nine were not approached. The signatories include **Bishop Julijonas Steponavičius** romored to have been nominated a cardinal in pectore by **Pope John Paul II.** Officials of the curia and priests associated with the Theological Seminary were not asked to sign. Signatures are still being collected in the diocese of Kaišiadorys and in the archdiocese of Vilnius.

Thirty members of priests' councils have addressed a similar statement in July-August, 1982, to the Lithuanian bishops and administrators of dioceses. The statement covers a broad field of discrimination and abuses to which the Lithuanian Catholic Church is subjected.

The continuing interference of the Communist officials into the internal affairs of the Kaunas Theological Seminary is the subject of a protest statement by nine priests, members of the Vilnius archdiocese, which was addressed to the Lithuanian Bishops on September 2, 1982. The *Chronicle* adds that the KGB is conducting an intensive campaign to enlist seminarians as "spies". The communist establishment's view of the religious rights' movement is presented in detail.

In its section on "Searches and Interrogation", the new *Chronicle* describes the harassment and brief incarceration of **Jonas Sadūnas,** the brother of the "prisoner of conscience" **Nijolė Sadūnaitė. Eduard Bulakh,** a pentecostal believer, was rearrested on September 9, 1982. **Jadvyga Bieliauskienė,** a resident of Garliava, was arrested on October 29, 1982, for religious activity with young people. 200 Catholics accompanied the **Rev. Antanas Beniušis** to his interrogation by the procurator's office in Tauragė.

An extensive report on last August's great religious festival in Šiluva documents the authorities' efforts to harass and terrorize the participants; a clash between a crowd, including workers, and a group of militiamen, on September 12, is described. Excerpts from the letters of the "prisoners of conscience", **Anastazas Janulis** and **Vytautas Vaičiūnas,** are published. The continuing maltreatment of **Viktoras Petkus,** candidate for the 1983 Nobel Peace Prize, is recorded. There is a survey of vandalization of churches, destruction of crosses, and harassment of priests. Discrimination against Catholic students is described in the section "In the Soviet School". The new *Chronicle* also documents the persecution of religious believers in Latvia, Belorussia and the Ukraine.

The Christian Mothers Altar and Rosary Society of St. Casimir's Church, Pittston, met recently for the first meeting of the new year. Rev. Peter Alisauskas installed the newly elected officers prior to the Mass. President Helen Nagy welcomed new members Theresa Smith and Mary Chorba. A social tea, honoring past presidents, followed. Preliminary plans for the Spring Card Party to be held March 23, were discussed. Stella Poder and Anna Walatkas were named chairman and co-chairman respectively. The 50-50 drawing will be directed by Marian Tribendis and Marian Chepalis. Shown, seated from left, Mary Sites, past president; Frances Mercincavage, treasurer; Marian Tribendis, vice president; Rev. Peter Alisauskas, moderator; Helen Nagy, president; Judy Legg, secretary; Marian Chepalis, past president. Standing, Ann Rose, Mary Gillis, Mary Luke, Eleanor Sakalauskas, Marie Lauck, Helen Sennick, Stella Poder, Jule Keder, Mary Waiksnis, Ann Gerosky, Helen Drew, Rosalie Kizis, Ruth Rinkavage.

Installation of officers was held recently by the Lithuanian Citizens Club. Pictured seated from left, Stanley Abromovage, financial secretary; Joseph Francik Jr., recording secretary; Atty. R. James Kamage, club solicitor and installing officer. Anthony Akulonis, president; John Kwasniak, vice president; Adam Montville, treasurer. Standing, Bernie Yanalis, Paul Lauch, Frank Puscavage, Dennis Palladino, Joe Krapovich, Jim Zambetti, Robert Hidgen, Stephen Perry.

BRIDGES — a monthly newsletter in the English language, published by the Lithuanian American Community, is geared for those Lithuanians, who do not understand Lithuanian but are interested in Lithuanian culture. The newsletter is published monthly and the subscription rate is 5 dol. per year. The readers of Garsas are urged to recommend it to the Lithuanians in their communities to subscribe it for their children, who are interested in their heritage. Write to: Bridges, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Centrinėje Lietuvių Katalikų Susivienijimo įstaigoje, 71-73 S. Washington Street, Wilkes-Barre, Pa. 18701, galima įsigyti lietuviškų kortelių su pasveikinimu Šv. Kalėdų proga, o taip pat Šv. Velykų ir gimtadienių progomis.

WYOMING KLONIO ŽINIOS

GOVERNOR OF PENNSYLVANIA PROCLAIMS LITHUANIAN DAY

Harrisburg, PA. At a ceremony in the Governor's Reception Room Monday, February 7, Governor Dick Thornburgh issued a proclamation designating February 16, 1983 as Lithuanian Independence Day in the Commonwealth of Pennsylvania.

February 16 marks the 65th anniversary of the re-establishment of Lithuania's independence in 1918 and the 732nd anniversary of Lithuania's "Statehood with the coronation of King Mindaugas in 1251.

Annie Morgalis, Cultural Chairman for the Knights of Lithuania, Anthracite Council No. 144, represents the state's residents of Lithuanian descent on the Governor's Heritage Affairs Advisory Commission.

Witnessing the proclamation signing were First Lady Ginny Thornburgh, and Executive Director Louis N. Skeparnias and Chairman Charles Bojanic, both of the Governor's Heritage Affairs Advisory Commission.

Representing Pennsylvania's proclamation signing were Nellie Bayoras, President of the Lithuanian Alliance of America, and a member of the Knights of Lithuania, Council No. 143; Charles Liscosky, Lithuanian Catholic Alliance; and Dorothy Banos and Ann Challen, both of the Knights of Lithuania, Council $143. Congressman Raphael Musto and State Representative Thomas Tigue, both of the 11th Congressional District, were also in attendance.

From the Knights of Lithuania, Council No. 146, Joseph Mackalonis, Joann Gilbert, Robert Matalonis, Alex Burba, and Helen Wysocki attended the ceremony.

Pittston Mayor Robert Loftus is pictured signing a proclamation designating Wednesday, February 16 as Lithuanian Independence Day in the city of Pittston. A flag raising ceremony was conducted at the Luzerne County Courthouse at 9:15 a.m. February 16. Pictured seated, Nellie Bayoras, chairman; Mayor Loftus and Ann Challan, president. Standing, Pittston City Clerk Paul McGary, Annamarie Sewatsky, Anna Walatkas, Dorothy Banos, chairman, Lithuanian Affairs; Rosalie Kizis and Cas Kizis, Sr.

Governor of Pennsylvania Dick Thornburgh proclaimed February 16 as Lithuanian Independence Day in the Commonwealth of Pennsylvania at a ceremony in the Governor's Reception Room. Seated with Governor Thornburgh are Charles Bojanic, Chairman, Governor's Heritage Affairs Advisory Commission and Nellie Bayoras, Knights of Lithuania, Council 143, Pittston, Pa.

HOLY TRINITY SCHOOL EXPECTED TO CLOSE

Holy Trinity School, the "little brown schoolhouse" which has stood alongside its patron parish and overlooked the City of Wilkes-Barre from the junction of East South and South Meade streets for some 31 years, will close its doors in June unless concerned parents and parishioners can devise a strategy to save the school.

The formal announcement was made at a recent meeting of the school guild by Msgr. Anthony J. Norkunas, pastor of the church.

Although declining enrollment and skyrocketing utility bills have contributed to the decision, Msgr. Norkunas said the crushing blow to the school's existence came when the Sisters of Jesus Crucified announced they would be unable to continue to staff the school. The CJC nuns have taught at the school since its inception.

In a written statement, Msgr. Norkunas stated that, in addition to the loss of the teaching order, "The second reason for closing is financial. Our hard-working parents are not able to afford the high tuition cost it would take to keep this school open."

Further, Msgr. Norkunas cited the problem of demographics, pointing out, "Another reason is the decline in the birth rate in our area. When this school was first opened, we had an average of 47 children baptized in this parish. In 1982, we had 11 children baptized." The current scholl enrollment is 101 pupils in kindergarten through the eighth grade.

The printed statement went on to assure parents that their children will be welcome to attend other Catholic schools in the area, but the approximately 60 parents and parishioners on hand for the announcement made it clear they are not willing to let the school die without a fight.

"Wy are we trying to demolish something which is the fabric of our lives?" one parishioner, vowing that she and other parishioners and school parents (50 percent of students attending Holy Trinity are from families outside the parish) would do all in their power to find a way to preserve the school and its traditions.

Msgr. Norkunas replied that he would solicit potential 1983-84 enrollment figures through the parish bulletin and other media and will attempt to arrive at a determination as to how much it would cost to keep the school open in the absence of a religious teaching staff.

The pastor expressed the view that it would be extremely difficult nowadays to find another religious order to staff the school, because of a severe drop in the numbers of women entering religious orders today. However, a glimmer of hope does exist, in the event the school were to do away with the upper grades and offer classes from kindergarten through only the fourth or fifth grade, Msgr. Norkunas noted.

Initially, the school was begun to serve the needs of the predominantly Lithuanian-American families of the parish. In recent years, however, the enrollment has gone well beyond ethnic lines and even beyond the confines of the parish itself, with students from as far as Dallas attending the small school.

Currently, parishioners pay an annual tuition of $125 for the first child and $25 for any additional children attending the school, while non-parishioners pay $150 and $50 along the same guidelines. In order to staff the school exclusively with lay personnel, Msgr. Norkunas estimated, would raise the tuition requirement to something on the magnitude of $500 per year.

Nevertheless, concerned parents and church members expressed the desire to explore all possible avenues of redress, in order to maintain the concept of a neighborhood Catholic school and the type of education which goes with that concept — an education those parents indicated they do not care to have their children do without.

Mike McGlynn

LCA MEMBERS' DEATHS

Dominikas Razulevičius — Lodge 81 — 108 Winslow Ave., Norwood, Mass. 02062. Died: January 15, 1983. Buried: January 19, 1983 Highland Cemetery, Norwood, Mass.

Magdalena Wasilis — Lodge 183 — R.D. 2, Schwenksville, Pa. 19473. Died: January 25, 1983.

William Toy — Lodge 155 — 1810 Jackson St., Scranton, Pa. 18504. Died: February 2, 1983.

Frances Bozewicz — Lodge 12 — 560 Broadway, Milton, Pa. 17847. Died: February 6, 1983. Buried: February 9, 1983 St. Stanislaus R.C. Cemetery, Shamokin, Pa.

Barbara Brussock — Lodge 209 — 105 Mockingbird Dr., Edwardsville, Pa. 18704. Died: February 9, 1983. Buried: February 12, 1983 St. Mary's Cemetery, Pringle, Pa.

Walter A. Church — Lodge 33 — 8701 S. Marquette Ave., Chicago, Ill., 60617.Died: January 30, 1983. Buried: February 3, 1983 St. Casimir's Cemetery, Chicago, Ill.

Mary Grebey - Mary Gribowsky — — Lodge 263 — 568 Harrison Ave., West Hazleton, Pa. 18201. Died: February 11, 1983. Buried: February 15, 1983 Calvary Cemetery, Drums, Pa.

Martha P. Kwetcian — Marcelė Kvičienė — Lodge 222 — Box 137, Lyon Mountain, N.Y. Died: February 2, 1983. Buried: February 4, 1983 St. bernard's Cemetery, Lyon Mountain, N.Y.

Sarūnas Liorencas — Lodge 101 — 2841 W. 40th St., Chicago, Ill. 60632. Died: February 2, 1983. Buried: February 4, 1983 Lithuanian National Cemetery, Willow Springs, Ill.

Grasilda Repeika — Lodge 160 — 6641 S. Talman, Chicago, Ill. 60629. February 9, 1983. Buried: February 12, 1983 St. Casimir's Cemetery, Chicago, Ill.

Rose Yukna — Lodge 109 — 37 Orn Ave., Plainville, Conn. 06062. Died: December 24, 1982. Buried: December 27, 1982 St. Mary's Cemetery, New Britain, Conn.

Sofia Zdanis — Lodge 222 — St. Mary's Villa, Elmhurst, Pa. 18416. Died: January 29, 1983. Buried: St. Mary's Villa, Elmhurst, Pa.

OBITUARIES

Mrs. Barbara Brussock

Mrs. Barbara Brussok, 105 Mockingbird Drive, Edwardsville, died February 9 afternoon at her home, following an illness.

Born in Shenandoah, she was the former Barbara McCloskey. She resided in Edwardsville most of her life. She and her husband, Peter P., who died in August, 1972, formerly owned the Brussock Restaurant, Main Street, Edwardsville.

Mrs. Brussock was a charter member and past president of the Lithuanian Women's Club of the Wyoming Valley. She was a member of St. Mary's Annunciation Church, Kingston and she was a former member of the Council of Catholic Women.

Surviving are daughters, Mrs. Florence Guogas, Yardville, N.J.; Marguerite Mancia, at home; sons , Peter, Edwardsville; Leonard, Edwardsville, composing room foreman with the Citizens' Voice; Robert , Fairlawn, N.J.: Donald, Philadelphia; 12 grandchildren, three great-grandchildren.

Buried February 12 with a Mass of Christian Burial in St. Mary's Annunciation Church. Interment in parish cemetery.

Jerome Ryscavage

Jerome J. Ryscavage, 74, of 6 Topview Dr., Quinebaug, Conn., died February 15 at home.

He was born in Plymouth, son of Andrew and Domicella Venslauskas Ryscavage.

He was a graduate of Mount Saint Mary College, Emmitsburg, Md., Class of 1931. After completing graduate work in 1933, he worked for the Pennsylvania Bureau of Rehabilitation, Wilkes-Barre. In 1935, he moved to Thompson, Conn., and assumed a position on the faculty of Marianapolis College in the science department. In 1937, he accepted a position at Tourtellotte Memorial High School, Thompson, Conn., as a teacher of math and science. In 1947, he was appointed to serve as principal until his resignation in 1961. In 1947, he was also appointed to serve as superintendent of schools for Thompson, Conn., a position he held for 22 years and retired in 1969.

He was preceded in death by his wife, Viola Kazluski Ryscavage, who died in 1971.

He is survived by sons, Jerome J. Jr., of Oakland, Md.; Paul M. Ryscavage of Washinggon, D.C.; sister, Anne Ryscavage of Plymouth; three grandchildren.

Buried February 18 with a Mass of Christian Burial in St. Stephen Church, Quinebaug, Conn. Interment in St. Casimir's Cemetery, Muhlenburg, Pa.

"Garse" galima įsigyti šias knygas
(Lietuvių ir anglų kalbomis)

Lithuanian Cookery, paruošė Izabelė Sinkevičiūtė. 316 puslapių, didelio formato. Kaina $8.00

Amerikos Lietuvių Taryba, parašė Leonardas Šimutis. Kaina 3.00

Lietuvių — Anglų Kalbų Žodynas, paruošė B Piesarskis ir B. Svecevičius. 512 psl., apie 27,000 žodžių. Kaina $8.00

Anglų — Lietuvių Kalbų Žodynas, paruošė V. Baravykas. Apie 30,000 žodžių ir posakių Kaina $8.00

Lietuvių kalbos vadovas (Introduction to Modern Lithuanian) Paruošė kalbininkai Leonardas Dambriūnas, Antanas Klimas ir William R. Schmalsteig. Kaina $10.00

Popular Lithuanian Recipes, lietuviškų valgių mėgėjams Juzės Daužvardienės anglų kalba paruošta knyga. Kaina $4.00

Vytautas The Great, kan J.B. Končiaus angliškai parašyta istorinė knyga. Kaina $2.00

Lithuanian Self-Taught, M. Variakojytės - Inkenienės paruoštas rankvedis, prisilaikant Marlborough's sistemos. Kaina $3.50

Vidudienio Sodai, Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Už šį poezijos rinkinį autorius laimėjo 1958-59 metų kultūros žurnalo "Aidų" literatūros premiją. Viršelio aplanką piešė dail Telesforas Valius. Kaina $4.00

Amerikos Lietuvių Vardynas, Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografinės žinios, su prof. Kazio Pakšto įvadu. 240 psl., kietais viršeliais. Kaina $4.00

The Forty Years of Darkness, by Juozas Vaišnora, translated by Joseph Boley. Supression of the Lithuanian Press and how it was regained. Price ... $2.00

Lithuanians in America, Dr. Antanas Kučas; translated by Joseph Boley $6.00

The Brothers Domeika, a novel,Liudas Dovydėnas; translated by Milton Stark $6.00

Day of Shame, the truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant, during the Russian-American confrontation at Martha's Vineyard. The tragedy of Simas Kudirka, by Algis Rukšėnas $9.00

Teismas Biržely, dokumentuotai aprašoma Nijolės Sadūnaitės teismas ir kaltinimas. Parašė Jurgis Gliauda. Kaina $2.00

Simas (The story of Seaman Simas Kudirka), by Jurgis Gliauda. Translated from Lithuanian by Kęstutis Čižiūnas and J. Žemkalnis $5.00

"Garso" Administracija
P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.) Wilkes-Barre, Pa. 18703